

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS MOKESČIŲ FONDE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2013 m. liepos 15 d. Nr. FA-P-60-5-94
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2012-07-25 pavedimą Nr. P-60-5

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Birutė Žąsinienė (grupės vadovė)

Laima Bužinskienė

Jovita Juzonienė

Asta Grigonė

Algirdas Šakys

Rimgaudas Gamulis

Auditas pradėtas 2012-07-26

Auditas baigtas 2013-07-15

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti

Valstybės kontrolės interneto puslapyje

adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	6
1. Mokesčių fondo buhalterinės apskaitos organizavimas	6
1.1. Dėl informacinės sistemos, naudojamos mokesčių fondo buhalterinei apskaitai tvarkyti	6
1.1.1. Mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo kontrolės vertinimas	6
1.1.2. MAIS valdymas eksploatacijos metu	10
1.2. Dėl mokesčių fondo buhalterinės apskaitos	14
1.2.1. Apskaitos registrai	15
1.2.2. Sąskaitų planas	17
1.2.3. Turto ir įsipareigojimų inventORIZACIJA	17
2. Pastebėjimai dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos	19
2.1. Dėl mokesčių administratoriaus veiksmų sudarant apyskaitą	19
2.2. Dėl įmokų paskirstymo ir pervedimo į biudžetus bei fondus	22
2.3. Dėl akcizų užstatų	24
3. Pastebėjimai dėl mokesčių mokėtojų registravimo ir kontrolės procedūrų	25
3.1. Dėl akcizų mokesčių mokėtojų registravimo ir mokestinių prievolių kontrolės	25
3.2. Dėl pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registravimo ir mokestinių prievolių vykdymo kontrolės	26
3.3. Dėl gyventojų nekilnojamojo turto mokesčio administravimo	28
4. Rekomendacijos	31
Priedai	34

IŽANGA

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą¹ Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas yra viešojo sektoriaus subjektas. Į mokesčių fondo, kaip atskiro subjekto, apskaitą įtraukiamos visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, susiję su Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) veikla bei įgyvendinamais uždaviniais administruojant mokesčius, rinkliavas ir kitas įmokas bei vykdant įstatymais ar kitais teisės aktais perduotas funkcijas. Mokesčių fondo apskaitą mokesčių administratorius tvarko atskirai nuo savo, kaip asignavimų valdytojo, apskaitos. Atskirai jis turi teikti Finansų ministerijai mokesčių fondo tarpinius ir metinį finansinių ataskaitų rinkinius.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles² finansų ministro nustatyta tvarka VMI teikia Finansų ministerijai Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitą³, į kurią įtraukiami duomenys apie įmokas, gautas į VMI administruojamas biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas bei pervestas į valstybės biudžetą, Privalomojo sveikatos draudimo fondą, Garantinį fondą, savivaldybių biudžetus tiesiogiai ir per išdo sąskaitą.

Audito tikslas – įvertinti 2012 metų finansinių ataskaitų rinkinio bei mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitos duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas.

Audituojamu laikotarpiu Valstybinei mokesčių inspekcijai vadovavo Modestas Kaseliauskas, Mokesčių apskaitos departamentui – Židrūnas Karalius.

Audituojamas laikotarpis – 2012 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl VMI mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio ir mokesčių bei kitų įmokų į biudžetus apskaitos duomenų pareiškiami valstybinio audito išvadoje.

¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais).

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-01-29 įsakymas Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apskaitos“ (2012-03-15 įsakymo Nr. 1K-102 redakcija).

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinami VMI mokesčių fondo 2012 metų finansinių ataskaitų rinkinio bei 2012 m. mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos⁴ duomenys.

Audito metu vertintą VMI mokesčių fondo 2012 metų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė:

- Finansinės būklės ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Veiklos rezultatų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Pinigų srautų ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2012 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- 2012 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Turto, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta finansinės būklės ataskaitoje, 2012 m. pradžioje buvo iš viso 1 063 392,0 tūkst. Lt, pabaigoje – 3 155 335, tūkst. Lt.

VMI mokesčių fondas, kaip nurodyta 2012 m. mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus ir fondus apyskaitoje, 2012 m. į valstybės biudžetą pervedė 15 241 824,7 tūkst. Lt, savivaldybių biudžetams – 2 915 510,0 tūkst. Lt, fondams⁵ – 92 085,7 tūkst. Lt mokesčių ir kitų įmokų.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinių ataskaitų rinkinyje bei mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitoje nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

VMI mokesčių fonde atlikome suplanuotas audito procedūras, kurių metu vertinome 2012 metų finansinių ataskaitų bei mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos duomenis. Audito metu, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, atlikta:

- išsami rizikos analizė (audito planavimo etape), kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą sutelkiant didžiausios rizikos srityse;
- tvarkos aprašų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų peržiūra, kurie leido susipažinti su VMI mokesčių fonde sukurta kontrolės aplinka ir procedūromis;
- pateiktų duomenų ir informacijos analizė.

Pažymime, kad atlikdami pagrindines audito procedūras negalėjome įsitikinti, ar mokesčių fondo 2012 metų finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, nes dėl Mokesčių apskaitos informacinės sistemos (MAIS) techninių ribojimų (greitaveikos problemų) mokesčių fondo

⁴ Forma patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-01-29 įsakymu Nr.1K-019 (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012-03-15 įsakymo Nr. 1K-102 redakcija).

⁵ Privalomojo sveikatos draudimo fondas, Garantinis fondas.

didžiojoje knygoje nebuvo registruojamos ūkinės operacijos tuo laikotarpiu, kada jos padarytos (gautinų sumų gretinimo su gautomis lėšomis operacijos MAIS didžiojoje knygoje vykdomos pavėluotai). Fondo 2012 m. tarpinės finansinės ataskaitos nebuvo sudarytos, metinis finansinių ataskaitų rinkinys parengtas remiantis didžiosios knygos, sudarytos alternatyviomis priemonėmis, duomenimis (detaliau žr. ataskaitos 1.2 poskyrį).

Šio audito metu pagrindinės audito procedūros buvo orientuotos į teisėtumo (atitikties) audito dalykus. Vadovaudamiesi Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos Atitikties audito gairėmis, siekėme gauti įrodymus, ar mokesčių administratoriaus veiksmai akcizų ir pridėtinės vertės mokesčio ir gyventojų (šeimų) nekilnojamojo turto, kurio vertė viršija 1 mln. Lt, mokesčių mokėtojų registravimo ir mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo srityse atitinka teisės aktus. Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į šių reikalavimų nesilaikymo priežastis ir įvertinome galimus jų nesilaikymo padarinius.

Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo, analitines ir kitas audito procedūras.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Mokesčių fondo buhalterinės apskaitos organizavimas

1.1. Dėl informacinės sistemos, naudojamos mokesčių fondo buhalterinei apskaitai tvarkyti

Kaupimo principo taikymo viešajame sektoriuje tikslas – pagerinti valstybės išteklių valdymą ir naudojimą, teikti išsamesnę ir objektyvesnę informaciją jos vartotojams, o tai leistų užtikrinti priimamų ekonominių sprendimų pagrįstumą ir kokybę, sudarytų sąlygas efektyviau atlikti finansų kontrolę visais valdymo lygiais⁶.

VMI mokesčių fondo apskaitos tvarkymui pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS) naudojama pirmos kategorijos Mokesčių apskaitos informacinė sistema (MAIS), kuri skirta VMI administruojamų mokesčių, rinkliavų, mokestinių nepriemokų, permokų, valstybei perduoto turto administravimo ir apskaitos procedūroms vykdyti. Audito metu ši VMI informacinė sistema (IS) įvertinta pagal MAIS kūrimo projekto plano⁷ nustatytus projekto pabaigos kriterijus, AIM *Oracle* taikomųjų programų projektų valdymo ir įgyvendinimo metodikos (*Oracle Application Implementation Methodology*) kūrimo etapo tikslus ir atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms valstybės informacinių sistemų kūrimui ir valdymui.

1.1.1. Mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo kontrolės vertinimas

Pagrindinis MAIS sukūrimo projekto tikslas – sukurti ir įdiegti bendrą VMI administruojamo mokesčių fondo apskaitos sprendimą, kuris leistų VMI užtikrinti skaidrią, tikslią ir teisingą mokesčių, įmokų ir rinkliavų apskaitą, sudaryti sąlygas geriau administruoti ir efektyviau surinkti mokesčius, įmokas ir rinkliavas bei suteiktų galimybę sėkmingai pereiti prie kaupimo principo taikymo apskaitoje pagal VSAFAS⁸.

MAIS planuota sukurti per 14 mėnesių nuo paslaugų atlikimo sutarties pasirašymo dienos⁹, tačiau sistema VMI MAIS projekto valdymo komiteto (PVK) pripažinta tinkama eksploatuoti 2011 m. spalio 3 d. ir įteisinta 2011 m. gruodžio 23 d. patvirtinus priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą. MAIS sukūrimas vėlavo 27 mėnesius. Dėl teisminių ginčų, projekto finansavimo trikdžių projektas buvo stabdomas keturis kartus – 11 mėnesių. Dėl ilgo funkcionalumų bei veiklos

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 patvirtintos Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos (2008-07-16 nutarimo Nr. 746 redakcija su pakeitimais ir papildymais) 15 p.

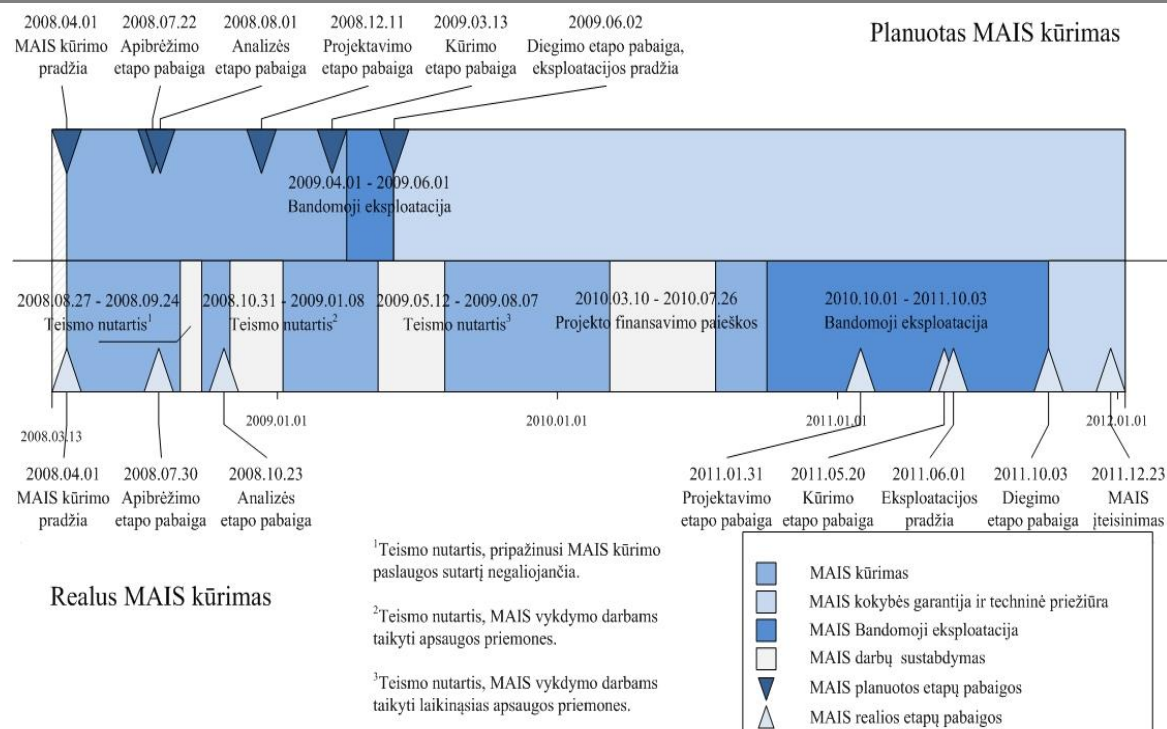
⁷ MAIS projekto valdymo komiteto 2012-07-30 patvirtintas Mokesčių apskaitos informacinės sistemos kūrimo projekto planas.

⁸ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko pavaduotojos, atliekančios viršininko funkcijas 2010-07-30 patvirtinta Mokesčių apskaitos informacinės sistemos specifikacija Nr. IS-128S, 3.2 dalis.

⁹ Nuo 2008 m. kovo 28 d. iki 2009 m. liepos 2 d.

pokyčių derinimo, planuotos standartinės programinės įrangos pakeitimo į naujesnę versiją, projekto vadovo, administratoriaus pasikeitimo ir kitų priežasčių – 16 mėnesių (1 pav.). MAIS sukūrimui iki 2012 m. išleista 9 958,2 tūkst. Lt ir dar tiek planuojama išleisti 36 mėnesių kokybės garantijos ir techninės priežiūros etapu, iš viso 19 916,5 tūkst. Lt.

1 pav. Planuota ir faktinė MAIS kūrimo eiga

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMI pateiktą medžiagą.

MAIS projekto sukūrimo atitiktis išoriniams ir vidaus teisės aktams

MAIS projekto kūrimo atitiktis teisės aktams vertinta pagal Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodiką¹⁰, Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės¹¹, VMI informacinių sistemų bei taikomosios programinės įrangos kūrimo, diegimo, techninės priežiūros ir likvidavimo taisyklės¹². Vertinimo metu pastebėta trūkumų:

- IS turi būti kuriama ir diegiama pagal patvirtintą informacinės sistemos specifikaciją¹³, tačiau MAIS pradėta kurti nepatvirtintus IS specifikacijos. MAIS PVK susirinkimo protokole¹⁴ specifikacijos patvirtinimas įvardijamas kaip formalus dokumentas, norint gauti finansavimą iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Kuriant IS nepatvirtintus

¹⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-10-15 įsakymas Nr. T-131 „Dėl Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“.

¹² Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2006-06-22 įsakymu Nr. V-216 patvirtintos Informacinių sistemų bei taikomosios programinės įrangos kūrimo, diegimo ir techninės priežiūros taisyklės (2007-06-05 įsakymo Nr. V-203 redakcija).

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintų Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių 14 p.

¹⁴ MAIS projekto valdymo komiteto susirinkimo protokolas Nr. 18.

specifikacijos yra didelė rizika, kad ji bus sukurta su netinkamais funkcionalumais, kurie netenkins veiklos poreikių. Taip pat institucijos, nurodytos IS nuostatuose, turėsiančios teikti duomenis kuriamai IS, neturėjo galimybės susipažinti su planuojamu diegti sprendimu. MAIS specifikacija patvirtinta 2010 m. liepos 30 d¹⁵.

- MAIS testavimo etapo rezultatai priimti, neintegravus klientinio posistemio ir ištestavus mažiau nei 50 procentų suderinto mokesčių apskaitos testavimo scenarijaus¹⁶, todėl prieš pradėdant bandomąją eksploataciją nebuvo iki galo įsitikinta¹⁷, kad suprojektuota IS tenkina reikalavimus, numatytus specifikacijoje ir projekte. Tinkamai atlikus suplanuotos apimties MAIS testavimą, eksploataavimo metu galėjo būti išvengta problemų su greita veika, apdorojant didelius duomenų srautus.
- Vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėmis¹⁸, duomenys kitoms institucijoms kompiuteriniu būdu gali būti teikiami tik iš įteisintų IS. MAIS nuostatuose numatyta, kad iš MAIS duomenys teikiami Muitinės departamentui, Statistikos departamentui, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos IS ir Lietuvos Respublikos kredito įstaigoms. Audituojamu laikotarpiu automatinės MAIS sąsajos su kitų institucijų IS neveikė, tačiau VMI 7 mėnesius (nuo 2011 m. birželio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 23 d.) teikė duomenis iš neįteisintos ir nebaigtos kurti IS¹⁹. MAIS bandomosios eksploatacijos (IS diegimo²⁰) metu buvo taisomi pastebėti trūkumai, kurie turėjo įtakos kitoms IS, turinčioms sąsajas ir naudojančioms MAIS duomenis. VMI šia IS vykdė mokesčių fondo apskaitą ir teikė duomenis kitoms IS, pvz., Integruotai mokesčių apskaitos informacinei sistemai (IMIS), kuri teikia duomenis kitų institucijų IS. MAIS įteisinta 2011 m. gruodžio 23 d. (žr. 1 pav.).

Pasirengimo eksploatacijai vertinimas pagal MAIS projekto planą ir Oracle AIM metodiką

MAIS pasiruošimas eksploatacijai vertintas pagal AIM metodikos²¹ pasiruošimo eksploatacijai užduotį (PM.070) bei pagal MAIS kūrimo projekto plano nustatytus projekto pabaigos reikalavimus.

¹⁵ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko pavaduotojo, atliekančio viršininko funkcijas 2010-07-30 patvirtinta Mokesčių apskaitos informacinės sistemos specifikacija Nr. IS-128S.

¹⁶ MAIS projekto valdymo komiteto susirinkimo 2011-10-01 protokolas Nr. 21.

¹⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“ patvirtintos Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos, 35 ir 36 p.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės.

¹⁹ Ten pat, 17 p.: *IS laikoma sukurta ir naudojama tik IS valdytojui patvirtinus valstybės IS priėmimo ir tinkamumo eksploatuoti aktą.*

²⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“ patvirtintos Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos 37.3 p.

²¹ MAIS projekto valdymo komiteto 2012-07-30 patvirtintas Mokesčių apskaitos informacinės sistemos projekto planas.

MAIS apskaitos duomenų tvarkymui naudojama *Oracle* kompanijos išteklių planavimo sistema (angl. *Enterprise Resource Planning*) E-Business Suite R12.1, todėl MAIS diegimui pasirinkta naudoti AIM metodika, kuri specialiai sukurta *Oracle* taikomosioms sistemoms diegti. AIM metodika nurodo pasiruošimo eksploatacijai užduotį (PM.070) kaip vieną iš pagrindinių diegimo etapo užduočių, siekiant sėkmingai įdiegti taikomąją sistemą. Norint tinkamai įvertinti taikomosios sistemos pasiruošimą eksploatacijai, reikia įgyvendinti šias užduotis: perkelti ir patikrinti duomenis (CV.130), priimti testavimo rezultatus (TE.130), apmokyti taikomosios sistemos naudotojus (AP.170), paruošti starto scenarijų ir nenumatytų atvejų planą (PM.030), paruošti gamybinę aplinką (PM.040), konfigūruoti aplikacijas (PM.050), parengti gamybinės aplinkos palaikymo infrastruktūrą (PM.060).

Išanalizavus vienos iš pagrindinių pasiruošimo eksploatacijai užduoties (PM.070) dokumentaciją, pastebėtos problemos, turinčios įtaką sėkmingam MAIS eksploatacijos startui ir tolesnei MAIS eksploatacijai:

- Duomenų perkėlimo ir patikrinimo užduotyje (CV.130) nebuvo parengtas įkeltų duomenų patikrinimo dokumentas, kuris būtinas tinkamam šio etapo įvykdymui. Nesutikrinus pradinių duomenų ir neįsitikinus, kad jie yra korektiški, kyla rizika, jog MAIS bus apdorojami neteisingi įvesties duomenys, dėl kurių išvedami duomenys (rezultatai) nebus teisingi, net jei IS gerai apdoroja duomenis.
- Vadovaujantis AIM metodika turėjo būti parengtas Starto scenarijaus ir nenumatytų atvejų plano (PM.030) dokumentas, kuriame būtų aprašytas starto scenarijus ir galimybė įgyvendinti alternatyvas įvykus nenumatytiems atvejams. Nenumatytų atvejų planas nebuvo parengtas, todėl nesuvaldytos rizikos MAIS starto metu, tai galėjo turėti įtakos IS veiklos tęstinumui.

IS kūrimo pabaiga laikoma, kai įsitikinama, kad IS veikia gerai ir yra tinkama veiklai²². MAIS projekto plane kūrimo pabaiga laikoma, kai: pateikta MAIS programinės įrangos licencija, be klaidų realizuoti visi suderinti MAIS funkciniai ir techniniai reikalavimai, į MAIS perkelti duomenys iš kitų VMI mokesčių fondo apskaitai naudojamų sistemų, apmokyti MAIS naudotojai ir parengtos jų darbo vietos, teisingai suformuotos ir MAIS atspausdintos teisingos kontrolinės ataskaitos už konkretų laikotarpį. Audito metu nustatyta, kad tvirtindama MAIS projekto pabaigą, VMI neįsitikino rezultatų tinkamumu, nes:

- nepatikrino, ar teisingai suformuotos ir atspausdintos kontrolinės ataskaitos (bandomasis balansas, didžiosios knygos sąskaitų likučių ataskaita, didžiosios knygos sąskaitų likučių, įplaukų ir išlaidų detalizavimo ataskaitos), todėl neįsitikino, ar duomenys IS apdorojami taip, kaip numatyta IS kūrimo dokumentuose, t. y. ar patikimai veikia MAIS. VMI PVK

²² Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, 2011-12-15 Nr. XI-1807, 31 str. 5 ir 6 d.

protokole²³ nurodyta, kad ataskaitos pateiktos vertinti ekspertams ir nepaisant to, kad jos nebuvo patikrintos, pasiūlyta priimti MAIS diegimo etapą ir pasirašyti–perdavimo priėmimo aktą;

- MAIS kūrimo metu neužtikrino, kad suderintuose funkciniuose ir techniniuose reikalavimuose būtų numatytas ir realizuotas apskaitos registų formavimo ir pateikimo funkcionalumas pagal Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimus (detales ataskaitos 1.2.2 skirsnyje).

1.1.2. MAIS valdymas eksploatacijos metu

Siekiant užtikrinti IS veiklos tęstinumą VMI įdiegta Pagalbos tarnybos taikomoji programinė įranga ir VMI viršininko įsakymu patvirtintos Informacinių technologijų procesų valdymo taisyklės²⁴, kurios parengtos remiantis geriausiomis valdymo patirtimis pagrįstais informacinių technologijų infrastruktūros valdymo principais (ITIL, angl. *Information Technology Infrastructure Library*), orientuotais į darbo optimizavimą bei kokybės užtikrinimą informacinių technologijų srityje. Šios taisyklės apima tokius VMI įdiegtus informacinių technologijų valdymo procesus: incidentų ir paklausimų, problemų, konfigūracijų, paslaugų lygio, pakeitimų, versijų ir žinių valdymo. Nustatyta, kad šiomis taisyklėmis ne visada vadovaujama, tai kelia grėsmę IS prieinamumui ir VMI veiklos tęstinumui:

- VMI ne visus incidentus registruoja Pagalbos tarnyboje, neužtikrinama, kad visi incidentai būtų perkeltami į problemų registrą, nesuimama spęsti problemų (nustatyti problemos kilimo priežastis ir poveikį, jei reikia, kol bus išspręsta problema, sukurti laikinus sprendimo būdus, parengti problemos pašalinimo planą). VMI, neužtikrindama tinkamo incidentų ir problemų valdymo, didina IS pažeidžiamumo riziką, tai gali turėti neigiamos įtakos mokesčių fondo buhalterinės apskaitos tvarkymui ir finansinės atskaitomybės sudarymui. Dėl IS procedūrų kontrolės spragų atsakingi VMI asmenys neturi galimybės susipažinti su visais incidentais ir įvertinti, kaip ir per kokį laikotarpį pašalinamos IS klaidos ar saugos incidentai, todėl yra rizika, kad gali būti nuslėpti kritiniai IS neveikimo atvejai ar saugos spragos. Tokiais atvejais, kai nefiksuojami trikdžiai ir neaprašomi jų pašalinimo būdai, IS aptarnaujantis personalas kiekvienu atveju turi iš naujo ieškoti būdų problemai spęsti ir neturi galimybės pasinaudoti jau fiksuotų atvejų analize ir sprendimo būdais.

²³ MAIS projekto valdymo komiteto susirinkimo 2011-10-03 protokolas Nr. 28.

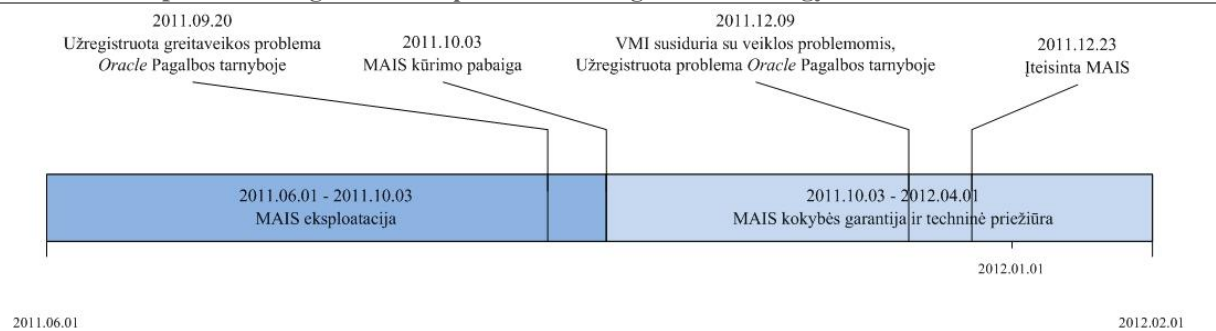
²⁴ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008-09-23 įsakymu Nr. V-299 patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informacinių technologijų procesų valdymo taisyklės (2009-03-31 įsakymo Nr. V-96 redakcija).

Pavyzdys

2011 m. rugsėjo 20 d. *Oracle* pagalbos tarnyboje, MAIS diegimo paslaugų vykdytojas užregistravo paslaugos prašymą (angl. *Service Request*) dėl sulėtėjusio apskaitos proceso (kasdienės procedūros nebaigiamos laiku), į didžiąją knygą laiku nesukeliami apskaitos įvykiai. 2011 m. gruodžio 9 d. *Oracle* pagalbos tarnyboje dėl tos pačios priežasties VMI vardu perregistruotas paslaugos prašymas. Iš VMI ir *Oracle* susirašinėjimo matyti, kad 2011 m. gruodžio 14 d. didžiojoje knygoje buvo neapskaityti ~3 mln. apskaitos įvykių. Šis sutrikimas tebesitęsė iki šiol, t. y. tęsiasi 21 mėnesį. VMI Pagalbos tarnyboje šis incidentas neregistruotas ir neperkeltas į problemų registrą, problemos valdymo procesas nedokumentuotas, jo pašalinimo plano nėra, neaišku, kodėl problema sprendžiama taip ilgai, kokie problemos sprendimo būdai naudoti ir bus naudojami.

Neįkėlus visų apskaitos įvykių už konkretų laikotarpį (mėnesį, metus), negalima uždaryti didžiosios knygos modulio periodų, o tai turi įtakos ataskaitų generavimui, kurios turėtų būti naudojamos apskaitos tvarkymo teisingumui ir kontrolei užtikrinti. VMI nuomone, ūkinių operacijų registravimas MAIS pirminiuose (operacijų) moduluose, užtikrinant operacijų kontrolę galimomis priemonėmis, yra pakankamas VMI mokesčių fondo teisingumui užtikrinti. Audito metu pastebėta, kad VMI bando spręsti problemas – kreipėsi į E-Business Suite gamintojus, padidino techninės įrangos pajėgumus, kol bus išspręstas incidentas su greitaveika, VMI 2013 m. gegužės 2 d. viršininko įsakymu patvirtino Mokesčių fondo didžiosios knygos sudarymą pereinamojo laikotarpio metu²⁵. Tačiau šios pastangos nedavė reikiamų rezultatų: 2013 m. birželio 12 d. į MAIS didžiosios knygos posistemį buvo keliami 2012 m. balandžio 19 d. apskaitos įvykiai, fiksuotas beveik 14 mėnesių atsilikimas.

2 pav. MAIS greitaveikos problemos užregistravimas IS gyvavimo cikle

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMI pateiktą medžiagą.

- Už VMI ribų (ne VMI) sukurtų programų versijų ir pataisų (angl. *patches*) atnaujinimas nėra dokumentuojamas, neaišku, ar įvykdomi visi versijų valdymo proceso reikalavimai apibrėžti VMI taisyklėse²⁶. VMI specialistų aiškinimu, testavimas vykdomas, tačiau nėra įrodymų, kokia apimtimi testuojami MAIS atnaujinimai testinėje aplinkoje, ar įsitikinama, kad atnaujinimai veikia taip, kaip numatyta IS versijų aprašyme ir neturi įtakos VMI

²⁵ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. V-163 patvirtintos Mokesčių fondo didžiosios knygos sudarymo pereinamojo Mokesčių apskaitos informacinės sistemos naudojimo laikotarpiu tvarkos aprašas.

²⁶ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008-09-23 įsakymu Nr. V-299 patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informacinių technologijų procesų valdymo taisyklės (2009-03-31 įsakymo Nr. V-96 redakcija), VIII dalis.

veiklos tęstinumui. Be to, už pakeitimų testavimą, duomenų ir programinės įrangos atstatymą išgadinimo ar nekorektiško veikimo atveju pagal sutartį atsakingas MAIS projekto vykdytojas. Audito metu nustatyta, kad nesukuriami atsitraukimo planai, kuriuose, įvertinus riziką, turėtų būti aprašomi darbuotojų veiksmai nesėkmingo IS atnaujinimo metu. Nustatytas atvejis, kai VMI, susidūrusi su minėtu ankstesniame pavyzdyje incidentu, kaip vieną iš jį sukėlusių priežasčių įvardija *Oracle* programinės įrangos pataisų įdiegimą. Diegiant šias pataisas VMI nebuvo parengti versijos įdiegimo, testavimo ir atsitraukimo planai, testavimo rezultatai nefiksuoti protokole.

VMI, kaip MAIS valdytoja, turi užtikrinti atitiktį Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniams saugos reikalavimams, kuriuose nurodoma, jog pirmosios kategorijos informacinių sistemų valdytojai turi įgyvendinti Lietuvos standartą LST ISO/IEC 17799:2006²⁷. Vadovaujantis standartu²⁸, reikia numatyti informacijos priemonių naudojimo stebėsenos procedūras ir periodiškai peržiūrėti stebėsenos veiklos rezultatus. VMI parengtos informacinių technologijų sistemų veiklos stebėjimo procedūros, tačiau ne visada fiksuojami stebėsenos veiklos rezultatai. Sukūrus MAIS, kokybės garantijos ir techninės priežiūros etape vykdytojams (MAIS kūrėjams) suteiktos visos IS naudotojų rolės, kuriomis ne tik galima peržiūrėti, bet ir keisti MAIS esančius duomenis, todėl užtikrinant duomenų vientisumą ypatingas dėmesys turi būti skirtas naudotojų veiksmų peržiūrai informacinėje sistemoje.

VMI darbuotojai buvo apmokomi dirbti su MAIS, jos kūrimo, kokybės garantijos ir techninės priežiūros etapuose ir papildomai perkant MAIS administratorių mokymus²⁹. Tačiau audito metu pastebėta, jog VMI darbuotojai dar neturi pakankamai įgūdžių darbui su MAIS. Susidūrus su sudėtingesnėmis užduotimis dėl apskaitos duomenų ir/ar ataskaitų pateikimo neapsieinama be MAIS kūrimo paslaugos vykdytojų. Esant didelei Mokesčių fondo apskaitos proceso priklausomybei nuo IS diegėjo ir atsižvelgiant į tai, kad iki MAIS kokybės garantijos ir techninės priežiūros etapo pabaigos liko mažiau nei pusantrų metų, egzistuoja didelė rizika, kad jam pasibaigus, ar dėl trečiųjų šalių veiklos sustabdymo (pobūdžio pakeitimo), VMI nebus pasirengusi savarankiškai prižiūrėti ir eksploatuoti IS bei negalės užtikrinti jos veiklos tęstinumo.

Nustatyti MAIS veikimo ir valdymo trūkumai turėjo įtakos tam, kad dėl techninių ribojimų (greitaveikos problemų) gautinų sumų gretinimo su gautomis lėšomis operacijos MAIS didžiosios knygos posistemyje vykdomos pavėluotai, todėl mokesčių fondo 2012 m. tarpinės finansinės

²⁷ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-10-28 įsakymu Nr. 1V-384 patvirtinti Valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos techniniai saugos reikalavimai, 6.2 p.

²⁸ Lietuvos standartas LST ISO/IEC27002:2009 standartas Informacijos technologija. Saugumo metodai. Informacijos saugumo valdymo praktikos kodeksas (tapatus ISO/IEC 27002:2005, taikyti vietoj LST ISO/IEC 17799:2006), 10.10 p.

²⁹ VMI ir UAB „Affecto Lietuva“ 2012-04-05 *Oracle* duomenų bazių administravimo ir greitaveikos mokymo paslaugų viešojo pirkimo sutartis Nr. (1.10-04-2)-22-81/PAR12-07.

ataskaitos nebuvo sudarytos, metinis finansinių ataskaitų rinkinys parengtas pavėluotai remiantis didžiosios knygos, sudarytos alternatyviomis priemonėmis, duomenimis.

VMI aiškinimas

Siekdama išspręsti greitaveikos problemą VMI:

- Imasi techninių priemonių (duomenų bazės parametrų keitimas, vykdymo planų optimizavimas, techninės įrangos konfigūracijos keitimas ir kt.) problemos sumažinimui. Kadangi VMI 2012 metų viduryje atnaujino delpinigių skaičiavimo veiklos procesus, numatoma, kad tolesnė apskaitos kūrimo greitaveika bus spartesnė.
- inicijavo MAIS greitaveikos testavimą Oracle duomenų centre Jungtinėje Karalystėje, naudojant Oracle Exadata techninę įrangą. Testavimo darbų pradžia - 2013 liepos 11 dieną.

VMI kurdama MAIS nesilaikė teisės aktų reikalavimų IS kūrimui:

- MAIS pradėta kurti nepatvirtinus specifikacijos, kuri reikalinga, kad IS būtų sukurta su tinkamais funkcionalumais ir veiklos poreikiais;
- sistemos testavimo etapo rezultatai priimti neatlikus viso numatyto testavimo, neįsitikinus, kad MAIS tenkina reikalavimus, numatytus specifikacijoje ir projekte. Tinkamai atlikus suplanuotos apimties MAIS testavimą, eksploatavimo metu galėjo būti išvengta problemų su greitaveika, apdorojant didelius duomenų srautus;
- nebaigus kurti ir neįteisinus MAIS pradėti teikti duomenys kitoms IS, todėl kitoms institucijoms galėjo būti perduoti klaidingai apdoroti duomenys.

VMI nesilaikė pasirinktos IS kūrimo metodikos:

- nepatikrino į MAIS įkeltų duomenų ir neparengė patikrinimo dokumento, todėl galėjo būti apdorojami neteisingi įvesties duomenys, dėl kurių išvedami duomenys (rezultatai) taip pat negali būti teisingi;
- neparengė nenumatytų atvejų plano, todėl nebuvo suvaldytos rizikos MAIS starto metu, kurios turėjo įtakos IS veiklos tęstinumui.

MAIS priimta nevertintus, ar teisingai suformuotos ir atspausdintos kontrolinės ataskaitos, todėl neįsitikinta, ar duomenys IS apdorojami taip, kaip numatyta IS kūrimo dokumentuose, t. y., ar sistema veikia patikimai. Nebuvo užtikrinta, kad suderintuose funkciniuose ir techniniuose reikalavimuose būtų numatytas ir realizuotas apskaitos registrų formavimo ir pateikimo funkcionalumas pagal Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimus.

VMI neužtikrina tinkamo incidentų ir problemų valdymo, nes ne visi MAIS incidentai registruojami Pagalbos tarnyboje, nesilaikoma Informacinių technologijų valdymo taisyklėse numatytų incidentų, problemų, naujų versijų diegimo valdymui keliamų reikalavimų, tobulintinas IS naudotojų veiklos stebėjimo procesas. Nustatyti IS valdymo trūkumai didina duomenų pažeidžiamumo, vientisumo (klastojimo, nepagrįsto keitimo)

ir patikimumo, veiklos tęstinumo užtikrinimo riziką, tai turi neigiamos įtakos mokesčių fondo buhalterinės apskaitos tvarkymui ir finansinės atskaitomybės sudarymui.

Audito metu nustatyti faktai rodo, kad egzistuoja didelė rizika, jog VMI darbuotojai, pasibaigus MAIS kokybės garantijos ir techninės priežiūros etapui, nebus pasirengę savarankiškai prižiūrėti ir eksploatuoti IS, todėl negalės užtikrinti jos veiklos tęstinumo.

1.2. Dėl mokesčių fondo buhalterinės apskaitos

Atlikę mokesčių fondo 2011 metų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų auditą auditoriai atsisakė pareikšti nuomonę, nes negalėjo įsitikinti, kad visi mokesčių prievolių, turto ir įsipareigojimų likučiai 2011 m. birželio 1 d. (pradėjus eksploatuoti MAIS) buvo sugrupuoti teisingai, pradinuose likučiuose nėra reikšmingų iškraipymų, turinčių įtakos 2011 metų finansinių ataskaitų teisingumui. Auditoriams nebuvo pateikti apskaitos registrų duomenys bei 2011 metų tarpinės ir metinės finansinės ataskaitos, nes 2011 m. rugsėjo mėnesį paaiškėjo, kad VMI informacinių technologijų įrangos pajėgumai dėl itin didelės pirminių įrašų, apdorojamų realiu laiku, apimtys nėra pakankami, kad atliktų įrašų agregavimo ir sumavimo užduotis MAIS didžiosios knygos posistemyje. Problemas dėl lėto įrašų kėlimo į didžiąją knygą *Oracle* pagalbos tarnyboje VMI registravo 2011 m. rugsėjo, gruodžio ir 2012 m. kovo mėnesiais³⁰.

2011 m. mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinys MAIS priemonėmis buvo parengtas tik 2013 m. gegužės mėnesio pradžioje. 2011 m. mokesčių fondo didžiosios knygos (išplėstinio bandomojo balanso) duomenys auditoriams buvo pateikti 2013 m. gegužės 15 dieną. Susipažinę su jais, nustatėme, kad nebuvo atliktos 2011 m. laikotarpio pabaigos privalomos apskaitos operacijos – nebuvo padaryti pajamų ir sąnaudų klasės sąskaitų uždarymo įrašai. Pasibaigus atskaitiniams metams ir užregistravus visas praėjusių metų operacijas, pajamų ir sąnaudų grupės sąskaitos turi būti uždaromos, pajamų ir sąnaudų sąskaitų likučiai paskutinę atskaitinių metų dieną turi būti perkelti į trečios klasės sąskaitą „Sukauptas perviršis ar deficitas“. Šios privalomos pajamų ir sąnaudų sąskaitų uždarymo procedūros reikalingos atskirti skirtingų atskaitinių laikotarpių veiklos rezultatus. Neatlikus sąskaitų uždarymo procedūrų negalima teisinga apskaita paskesniais laikotarpiais.

VMI aiškinimas

MAIS užtikrintas funkcionalumas, kad pajamos yra pripažįstamos atitinkamą apskaitos laikotarpį pagal VMI mokesčių fondo apskaitos vadovo nuostatas, todėl į VMI mokesčių fondo finansines ataskaitas įtraukiamos konkretaus laikotarpio užregistruotos pajamos. Atsižvelgiant į tai, ankstesnių laikotarpių pajamų uždarymo įrašas neįtakoja pajamų pripažinimo.

³⁰ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2012-04-23 raštas Nr.(20.2-06)-RMA-10963.

Pažymėtina, kad audito metu buvo nustatyta, jog, neuždarius atitinkamų apskaitos laikotarpių (ketvirčio, pusmečio, metų) dėl mokesčių mokėtojų pateiktų patikslintų mokesčių deklaracijų ar kitų dokumentų, buhalterinės apskaitos duomenys keičiami už praėjusius laikotarpius.

2012 metais nesilaikant 23-iojo VSAFAS 20 punkto nebuvo rengiamos mokesčių fondo tarpinės finansinės ataskaitos. Pagal 2012 metų konsolidavimo kalendorių³¹ finansinių ataskaitų rinkiniai turėjo būti sudaryti iki 2013 m. kovo 18 d., tačiau VMI viršininkas tik 2013 metų balandžio mėnesį patvirtino³² 2012 metų mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio, pratęsus jo pateikimo terminą, sudarymo priemonių planą. Buvo nuspręsta 2012 metų mokesčių fondo didžiąją knygą parengti alternatyviomis priemonėmis – į ją perkeliant agreguotus duomenis iš uždarytuose mokestinių prievolių, surinktų lėšų valdymo, valstybei perduotino turto ir nepriemokų išieškojimo moduluose užregistruotų apskaitos įrašų³³. Numatyta, kad visi pereinamojo laikotarpio didžiosios knygos įrašai turėtų būti atsekami, t. y. kiekvienu laiko momentu turėtų būti galimybė atskirų pereinamojo laikotarpio didžiosios knygos straipsnių sumas detalizuoti pagal reikšminius parametrus ir pirminius funkciniuose moduluose užregistruotus dokumentus mokesčių mokėtojo lygmenyje.

2012 metų mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinys auditoriams pateiktas 2013 m. gegužės 9 dieną. Audito metu negalėjome įsitikinti, kad MAIS moduluose yra duomenų atsekamumo galimybė – negalėjome įsitikinti gautinų ir mokėtinų sumų, detalizuotų iki mokesčių mokėtojo lygmens, likučių teisingumu, auditoriams nebuvo pateikti fondo apskaitos registrai, fondo gautinų sumų inventorizacija neatlikta pagal teisės aktų reikalavimus (detaliau žr. ataskaitos 1.2.1 ir 1.2.3 skirsnius).

1.2.1. Apskaitos registrai

Pagal Buhalterinės apskaitos įstatymą³⁴ ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys turi būti registruojami apskaitos registruose. Apskaitos registrų formą, turinį ir skaičių pagal savo poreikius turi pasitvirtinti ūkio subjektas. Atlikdami 2011 m. mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio auditą auditoriai nustatė, kad mokesčių fondo apskaitos registrai nepatvirtinti, rekomendavo juos patvirtinti, paskirti asmenis, atsakingus už mokestinių įvykių ir kitų ūkinių operacijų registravimą juose, nustatyti apskaitos registrų duomenų teisingumo kontrolės procedūras³⁵.

³¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012-12-27 įsakymu Nr. 1K-453 „Dėl 2012 metų konsolidavimo kalendoriaus patvirtinimo“.

³² Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013-04-04 įsakymas Nr. V-114 „Dėl valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2012m. mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio, pratęsus jo pateikimo terminą, sudarymo priemonių plano patvirtinimo“.

³³ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013-05-02 įsakymu Nr. V-163 patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos mokesčių fondo didžiosios knygos sudarymo pereinamoju mokesčių apskaitos informacinės sistemos naudojimo laikotarpiu tvarkos aprašo 18.1 p.

³⁴ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 2001-11-06 Nr. IX-574 (su pakeitimais ir papildymais) 16 str.

³⁵ Valstybinio audito ataskaita „Dėl mokesčių fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ 2012-06-25 Nr. FA-P-60-5-26, šaltinis http://www.vkontrole.lt/audito_ataskaitos.aspx?tipas=1.

Mokesčių fondo apskaitos registrų turinys ir formos patvirtintos 2012 m. rugpjūčio mėnesį³⁶. Tuo pačiu VMI viršininko įsakymu nustatyta, kokia informacija privalo būti pateikta apskaitos registruose ir jų spausdinimo periodiškumas. Asmenys, atsakingi už ūkinių operacijų registravimą ir duomenų teisingumo kontrolės procedūras, nebuvo paskirti. Audito metu nustatyta, kad 2012 m. mokesčių fondo apskaitos registrai nebuvo sudaryti.

VMI specialistų aiškinimu, MAIS priemonėmis suformuoti patvirtinto detalumo apskaitos registrų nėra galimybių, nes MAIS detalūs apskaitos įrašai yra susieti ne su mokesčių mokėtoją identifikuojančiu požymiu, bet su mokesčines prievoles arba įmokas identifikuojančiais požymiais. Suformuoti detalizuotus iki mokesčių mokėtojo apskaitos įrašus įmanoma naudojant papildomas programines priemones, tačiau, norint tai atlikti, dėl pernelyg didelės IS apkrovos reikia papildomų išteklių. Todėl lėčiau vyksta privalomos duomenų apdorojimo procedūros.

Pažymėtina, kad VMI skelbto MAIS diegimo paslaugų pirkimo konkurso dokumentuose³⁷ buvo numatyta, kad pagrindiniai reikalavimai apskaitos tvarkymui nustatyti VMI mokesčių fondo apskaitos vadove, kurį 2007 metų pabaigoje parengė UAB „Ernst&Young Baltic“. Šiame vadove buvo numatyta, kad MAIS turi formuoti 5 apskaitos registrus³⁸ ir apskaitos žurnalus. Vadovo prieduose buvo pateikti apskaitos registrų ir žurnalų turinys bei formos³⁹. UAB „Ernst&Young Baltic“, vykdydama konsultavimo paslaugų sutartį, 2010 metų pabaigoje atnaujino VMI Mokesčių apskaitos vadovą.⁴⁰ Jame neliko nuostatų, susijusių su apskaitos registrų turiniu ir forma, tačiau vadovo priede⁴¹ nustatyta, kad pirminiai dokumentai registruojami apskaitos žurnaluose, pirminių dokumentų pagrindu sukurti apskaitos įrašai periodiškai perkeliama į didžiąją knygą ir atspindimi didžiosios knygos sąskaitų likučiuose.

Atkreipiame dėmesį, kad MAIS kūrimo darbai prasidėjo nuo 2008 metų kovo mėnesio, t. y. sistema turėjo būti kuriama atsižvelgiant į apskaitai keliamus reikalavimus, numatytus pradiniame apskaitos vadovo variante. Dėl būsimos sistemos funkcionalumą turėjo būti apsispręsta MAIS diegimo analizės etape. Šio etapo rezultatai priimti 2008 m. spalio mėnesį. Taigi VMI priimdama šio etapo rezultatus nepareikalavo iš vykdytojų užtikrinti, kad MAIS funkcionalumai atitiktų Buhalterinės apskaitos įstatymo 16 str.⁴² ir VMI mokesčių fondo apskaitos vadovo reikalavimus⁴³.

³⁶ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012-08-14 įsakymas Nr. V-285 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010-12-31 įsakymo Nr. V-414 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos vadovo patvirtinimo“ papildymo“.

³⁷ Konkurso dokumentai „Mokesčių apskaitos sistemos diegimo paslaugos pirkimas“.

³⁸ Didžiosios knygos registrą, Gautinų sumų (mokėtojų) registrą, Mokėtinų sumų (gavėjų) registrą, Pinigų registrą, Atsargų registrą.

³⁹ Konsultavimo paslaugų sutarties 2007-09-26 Nr. 2007/09-09/RAS/(1.10-04-2)-22-105 3.1.2 p.

⁴⁰ Patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010-12-31 įsakymu Nr. V-414 „Dėl valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos vadovo patvirtinimo“.

⁴¹ Operacijų registravimo mokesčių fondo apskaitoje tvarka, 7 p.

⁴² Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 2001-11-06 Nr. IX-574 16 str.: 1) Ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių duomenys registruojami apskaitos registruose; 2) Apskaitos registrų formą, turinį ir skaičių nusistato ūkio subjektas pagal savo poreikius; 3) Apskaitos registruose ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai registruojami pagal apskaitos dokumentus chronologine, sistetine, chronologine-sistetine arba kita tvarka. Apskaitos registrą pasirašo jį sudaręs asmuo; 4) Apskaitos registrai gali būti rašomi ranka arba techninėmis priemonėmis. Apskaitos duomenis kompiuterinėse laikmenose galima saugoti tik tuo atveju, kai yra atspausdinti apskaitos registrai. Pasibaigus finansiniams metams, apskaitos registrai susiuvami (įrašomi), jų lapai sunumeruojami, paskutiniame lape nurodomas lapų skaičius.

⁴³ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010-12-31 įsakymas Nr. V-414 „Dėl valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos vadovo patvirtinimo“.

1.2.2. Sąskaitų planas

Buhalterinės apskaitos įstatymo⁴⁴ 7 str. numatyta, kad Viešojo sektoriaus subjektams privalomąjį bendrąjį sąskaitų planą rengia ir tvirtina Finansų ministerija, o ūkio subjektas parengia savo sąskaitų planą, kurį tvirtina to ūkio subjekto vadovas. VMI viršininko įsakymu⁴⁵ patvirtintas bendro pobūdžio sąskaitų planas, kuriame yra visos privalomajame bendrajame sąskaitų plane nurodytos sąskaitos, tačiau nenurodyta, kurios sąskaitos yra naudojamos VMI mokesčių fondo apskaitai tvarkyti. Pavyzdžiui, sąskaitų plano 6 klasės 692 sąskaita „Mokėtinos sumos darbuotojams“, 4 klasės sąskaitos „Finansavimo sumos“ negali būti naudojamos pagal mokesčių fondo vykdomos veiklos pobūdį ir tai įtvirtinta VSAFAS⁴⁶.

Atkreipiame dėmesį, kad faktiškai naudojamų sąskaitų dimensijos (pavyzdžiui, 223000-79-PVM-MM-JA-M-0-0, 695200-00-PVM-MM-VB-M-0-0) skiriasi nuo patvirtintų. Sudarant sąskaitų planą reikėtų įvertinti praktikoje naudojamas visos apimties sąskaitų dimensijas. To reikia, kad buhalterinės apskaitos registrų rengėjai, kontrolės funkcijas atliekantys bei apskaitos duomenų vartotojai (vadovai) vienodai suprastų ir vertintų apskaitos dokumentuose pateiktą informaciją.

1.2.3. Turto ir įsipareigojimų inventorizacija

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą⁴⁷ apskaitos duomenys pagrindžiami turto ir įsipareigojimų inventorizacijos duomenimis. Inventorizacijos taisyklės patvirtintos Vyriausybės nutarimu⁴⁸. VMI, atlikdama mokesčių fondo turto ir įsipareigojimų (gautinų ir mokėtinų sumų) metinę inventorizaciją, šių taisyklių nesilaikė. Tai susiję ne tik su labai didelėmis apdorojamų duomenų apimtimis ir MAIS funkcionavimo trūkumais, bet ir su tuo, kad MAIS neformuojami apskaitos registrai.

Siekdama užtikrinti, kad VMI mokesčių fondo ūkinės operacijos ir apskaitos įrašai būtų teisingai registruojami MAIS, VMI parengė ir 2013 m. gegužės 13 d. patvirtino Mokesčių fondo apskaitos įrašų registravimo mokesčių apskaitos informacinėje sistemoje nuolatinės kontrolės ir stebėsenos tvarkos aprašą⁴⁹, kuriame numatė, kad <...mokesčių fondo turto ir įsipareigojimų pilnas ir teisingas atvaizdavimas...> pasiekiamas nustačius, ar visi mokesčių fondo pirminiai dokumentai

⁴⁴ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas 2001-11-06 Nr. IX-574 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

⁴⁵ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013-04-26 įsakymas Nr. V-152 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. V-414 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos vadovo patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁴⁶ Pagal Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-06-09 įsakymu Nr. 1K-205 patvirtinto 20-ojo viešojo sektoriaus apskaitos standarto „Finansavimo sumos“ 3. p.: *standartas netaikomas mokesčių ir socialinių įmokų pajamų, taip pat kitų pajamų, kurias viešojo sektoriaus subjektas, remdamasis teisės aktų nustatyta tvarka, privalo neatlygintinai pervesti į biudžetą, sumoms, kurioms taikomas 9-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Mokesčių ir socialinių įmokų pajamos“ ir 10-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Kitos pajamos“.*

⁴⁷ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212, 19 str., 9 d.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁴⁹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013-05-13 įsakymas Nr. V-183 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos mokesčių fondo apskaitos įrašų registravimo mokesčių apskaitos informacinėje sistemoje nuolatinės kontrolės ir stebėsenos tvarkos parašo patvirtinimo“.

ir ūkinės operacijos užregistruoti, t. y., ar suminiai apskaitos įrašai MAIS atitinka deklaracijas apdorojančiose IS, pirminiuose dokumentuose ir ūkinėse operacijose nurodytas sumas, ar nėra dubliavimų ir tai, ar apskaitos įrašai užregistruoti į tinkamas buhalterines sąskaitas.

Pažymėtina, kad deklaracijas apdorojančios IS atlieka loginę mokesčių mokėtojų pateiktų deklaracijų duomenų kontrolę, toliau duomenys apdorojami MAIS: formuojamos prievolės, jos gretinamos su įmokomis, prievolių ir įmokų dokumentams kuriami buhalterinės apskaitos įrašai. Mokestinių prievolių nevykdymo atvejais turi būti skaičiuojami delspinigiai. Deklaracijas apdorojančios IS į MAIS perduoda duomenis tik apie gautinas (gražintinas) sumas. Delspinigius už laiku neįvykdytas mokestines prievoles skaičiuoja MAIS, todėl į MAIS perduoti duomenys apie gautinas sumas negali būti tikslūs. Atsižvelgiant į dideles duomenų apimtis, apdorojamas VMI IS, sprendimas taikyti papildomas kontrolės priemones padės užtikrinti į MAIS pateikiamų duomenų teisingumą, tačiau tokiu būdu atliktos duomenų šrautų kontrolės procedūros negali būti tapatinamos su inventorizacijos atlikimu. Esant tokiai apskaitos organizavimo tvarkai, kai fondo gautinos ir mokėtinos sumos nėra inventorizuojamos pagal teisės aktų reikalavimus, VMI specialistai neturi galimybės įsitikinti, kad mokesčių fondo apskaitos duomenys yra tikri ir teisingi.

VMI aiškinimas

<... dėl techninių apribojimų (MAIS greitaveikos problemų), bet ne dėl sisteminių klaidų, šiuo metu išimtinai tik gretinimo operacijos, tai yra gautinų sumų sudengimo su gautomis lėšomis, DK sąskaitos priskyrimas vykdomas su laiko atsilikimu, ...>

Pažymime, kad, VMI 2013 m. birželio 12 d. pateiktais duomenimis, į MAIS didžiosios knygos posistemį buvo keliami 2012 m. balandžio 19 d. apskaitos duomenys. Esant tokiai situacijai mokesčių fondo sąskaitų likučių inventorizacijos, kaip numatyta Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme, nebuvo galima atlikti.

Atkreipiame dėmesį, kad inventorizacija neturėtų būti tik formalus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimas. Tai yra svarbiausia vidaus kontrolės priemonė. Ją atliekant nustatomos buhalterinės apskaitos klaidos, iš dalies inventorizacija yra turto grobstymo, apgaulės prevencijos priemonė.

VMI mokesčių fondo apskaitos politika ne visais atvejais atitinka VSAFAS reikalavimus, todėl ne visais atvejais užtikrinamas finansinių ataskaitų sudarymas pagal VSAFAS reikalavimus.

Mokesčių fondo apskaitoje naudojamos sąskaitų dimensijos skiriasi nuo patvirtintų, todėl buhalterinę apskaitą tvarkantys, kontrolės funkcijas atliekantys bei apskaitos duomenų vartotojai (vadovai) gali nevienodai suprasti ir vertinti apskaitos dokumentuose pateiktą informaciją.

2013 m. gegužės mėnesį parengtas 2011 metų mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinys neatlikus privalomų mokesčių fondo pajamų ir sąnaudų klasės sąskaitų uždarymo įrašų, todėl negalima teisinga apskaita paskesniais laikotarpiais.

Mokesčių fondo gautinų sumų inventorizacija neatlikta pagal teisės aktų reikalavimus. MAIS priemonėmis suformuoti patvirtinto detalumo apskaitos registrai nėra galimybių, nes MAIS detalūs apskaitos įrašai yra susieti ne su mokesčių mokėtojų identifikuojančiu požymiu, bet su mokesčių prievoles arba įmokas identifikuojančiais požymiais. Pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymą 2012 metais nebuvo sudaromi mokesčių fondo apskaitos registrai, pažeidžiant Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą ir VSAFAS reikalavimus – mokesčių fondo tarpinių finansinių ataskaitų rinkiniai. Suformuoti detalizuotus iki mokesčių mokėtojo apskaitos įrašus įmanoma naudojant papildomas programines priemones, tačiau, norint tai atlikti, dėl pernelyg didelės IS apkrovos reikia papildomų išteklių. Todėl lėčiau vyksta privalomos duomenų apdorojimo procedūros. VMI 2008 m. spalio mėnesį priėmė MAIS diegimo analizės etapo rezultatus, iš vykdytojų nepareikalavusi užtikrinti, kad MAIS funkcionalumai atitiktų Buhalterinės apskaitos įstatymo 16 str. reikalavimus. Šių aplinkybių visuma neleido patiems VMI specialistams įsitikinti, ar mokesčių fondo 2012 m. finansinių ataskaitų duomenys yra tikri ir teisingi.

2. Pastebėjimai dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitos

2.1. Dėl mokesčių administratoriaus veiksmų sudarant apskaitą

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėse⁵⁰ numatyta, kad VMI turi teikti Finansų ministerijai mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitą (toliau – apskaita) ir nepriemokų pažymą.

Apskaitos forma (forma 1-VP) ir jos priedai patvirtinti finansų ministro įsakymu⁵¹.

VMI apskaitos sudarymo procedūras reglamentuojančios mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitos formos 1–VP bei preliminarių duomenų apie kasdienes įmokas sudarymo ir teikimo Lietuvos Respublikos finansų ministerijai taisyklės⁵² paskutinį kartą buvo atnaujintos prieš trejus metus. Jose neatsispindi apskaitos sudarymo pasikeitimai, susiję su pradėta eksploatuoti MAIS (duomenys apie įplaukas į biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas saugomi *Oracle*

⁵⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (su papildymais ir pakeitimais) 46 p.

⁵¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-01-29 įsakymas Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apskaitos“ (2012-03-15 įsakymo Nr. 1K-102 redakcija).

⁵² Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005-09-23 įsakymas Nr. V-175 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitos (formos 1-VP) bei preliminarių duomenų apie kasdienes įmokas sudarymo ir teikimo Lietuvos Respublikos finansų ministerijai taisyklių patvirtinimo“ (2011-01-26 įsakymo Nr. V-27 redakcija).

E-Business Suite priemonėmis suformuotose duomenų lentelėse, iš kurių pagal užklausas suformuojama ataskaitinio mėnesio apyskaita) ir pasikeitus VMI struktūrai (nuo 2011 m. spalio 1 d. mokesčių fondo apskaita tvarkoma centralizuotai, tam įsteigtas Mokesčių apskaitos departamentas), nenustatytos teikiamų duomenų kontrolės procedūros. VMI specialistų aiškinimu, teikiamų duomenų kontrolės procedūros nustatytos Mokesčių apskaitos procedūrų vadovo⁵³ skyriuje „Surinktų lėšų valdymas“. Pažymėtina, kad vadove aprašyti darbų procesai, tačiau kontrolės procedūros, atsakingi asmenys nėra nurodyti.

Į VMI administruojamas biudžeto surenkamąsias sąskaitas gautos įplaukos biudžetams ir fondams automatiškai paskirstomos ir įskaitomos MAIS Lėšų valdymo posistemio priemonėmis. Nenustatytos arba klaidingai įmokėtos sumos tvarkomos rankiniu būdu.

Audito metu nustatyta, kad duomenų apie biudžetams ir fondams paskirstytas lėšas, mokesčių mokėtojams grąžintinas sumas ir parengtus pavedimus atitikties mokesčių fondo apskaitos duomenims kontrolės procedūros nereglamentuotos. Faktiškai pavedimų biudžetams ir fondams bendros sumos bei grąžintinos mokesčių mokėtojams bendros sumos sutikrinamos su praėjusios dienos surenkamųjų sąskaitų likučiais, tačiau patikros faktai ir rezultatai nefiksuojami. Per ataskaitinį mėnesį valstybės biudžetui pervesta suma sutikrinama su iš Finansų ministerijos gautu valstybės biudžeto pajamų sąskaitos banko išrašu. Kiekvienai savivaldybei išsiunčiama nepatvirtintos formos lentelė apie pervestas savivaldybių biudžetams lėšas.

VMI aiškinimas

<...pavedamų iš surenkamųjų sąskaitų sumų patikros su praėjusios dienos surenkamųjų sąskaitų likučiais rezultatai fiksuojami atskirame žurnale, kontrolę vykdo padalinio vadovas.

Pritariame, kad nustatytos kontrolės procedūros tobulintinos.

Pažymėtina, kad VMI specialistai atskiru žurnalu vadina darbuotojo, atliekančio pavedimų formavimo (lėšų pervedimo) procedūras, užrašų knygą, kuri negali būti prilyginta apskaitos dokumentui (registru, žurnalui).

Audito metu nustatyta, kad egzistuoja galimybė reguliuoti valstybės ir savivaldybių biudžetų pinigų srautus – mokesčių mokėtojams grąžintinų sumų sąskaita juos nukreipti į valstybės arba savivaldybių biudžetus. Tai, pasak VMI specialistų, daroma siekiant neišbalansuoti valstybės ir / ar savivaldybių biudžetų pinigų srautų. Grąžinamų sumų ribojimas išimtiniais atvejais gali būti pateisinamas, bet tokių atvejų motyvai turėtų būti pagrįsti ir dokumentuoti, turėtų būti paskirti asmenys, atsakingi už tokių sprendimų priėmimą, numatytos kontrolės procedūros.

VMI administruojamos valstybės ir savivaldybių biudžetams pervestos lėšos sudaro daugiau kaip 85 procentus 2012 metų nacionalinio biudžeto pajamų, todėl labai svarbu, kad VMI mokesčių fonde efektyviai veiktų finansų kontrolės sistema, pagrįsta kontrolės priemonių, aplinkos vertinimo

⁵³ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymas Nr. V-449 "Dėl mokesčių apskaitos procedūrų vadovo patvirtinimo",

procesų, finansinės informacijos ir komunikacijos priemonių, veiklos vertinimo procesų efektyviu suderinimu.

VMI Finansų ministerijai teikiamoje apyskaitoje atskleidžiami duomenys apie per ataskaitinį mėnesį į VMI administruojamas biudžeto surenkamąsias sąskaitas įmokėtus mokesčius ir kitas įmokas pagal pajamų rūšis, jų paskirstymą ir pervedimą biudžetams bei fondams, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nepervestų lėšų likučius. Į VMI surenkamąsias sąskaitas per dieną gaunama nuo 10 iki 30 tūkstančių įmokų. VMI surenkamųjų sąskaitų banko išrašai informacinių sistemų priemonėmis importuojami į MAIS, kur įplaukos apdorojamos: sugretinamos su mokestinėmis prievolėmis, duomenys grupuojami pagal įmokų rūšis, sukuriama mokėtinų (grąžintinų) sumų dokumentai, kuriuos biudžetams ir fondams automatizuotai paskirsto MAIS Lėšų valdymo posistemis. Įmokų gretinimo su mokestinėmis prievolėmis metu sukuriama įrašai įkeliami į *Oracle E-Business Suite* priemonėmis suformuotas duomenų lenteles, iš kurių pagal užklausas suformuojama ataskaitinio mėnesio apyskaita.

Audito metu nustatyta, kad MAIS ar kitų IS priemonėmis nėra formuojami apskaitos registrai ar kitokie suvestiniai dokumentai, kuriuose būtų pateikiami duomenys apie kiekvienos dienos gautas įplaukas, grąžinimus mokesčių mokėtojams ir pervedimus biudžetams ir fondams. Audito metu nebuvo galimybės patikrinti, ar apskaitos duomenys sutampa su mokesčių fondo apskaitos duomenimis, nes fondo 2012 m. buhalterinės apskaitos įrašai fondo didžiojoje knygoje dėl MAIS greitaveikos problemų formuojami gerokai atsiliekant. Kaip minėta, VMI 2013 m. birželio 12 d. pateiktais duomenimis, į MAIS didžiosios knygos posistemį buvo keliami 2012 m. balandžio 19 d. apskaitos duomenys.

Nurodytos aplinkybės kelia pagrįstų abejonių dėl MAIS surinktų lėšų valdymo posistemio funkcijų pakankamumo užtikrinant tinkamą surinktų lėšų apskaitos ir jų paskirstymo kontrolę.

Audito metu nustatyta, kad duomenų apie biudžetams ir fondams paskirstytas lėšas, mokesčių mokėtojams grąžintinas sumas ir parengtus pavedimus atitikties mokesčių fondo apskaitos duomenims kontrolės procedūros nereglamentuotos, egzistuoja galimybė reguliuoti valstybės ir savivaldybių biudžetų pinigų srautus negrąžinant mokesčių mokėtojams grąžintinų sumų.

Faktiškai pavedimų biudžetams ir fondams bendros sumos bei grąžintinos mokesčių mokėtojams bendros sumos sutikrinamos su praėjusios dienos surenkamųjų sąskaitų likučiais, tačiau patikros faktai ir rezultatai nefiksuojami. Per ataskaitinį mėnesį valstybės biudžetui pervesta suma sutikrinama su iš Finansų ministerijos gautais duomenimis. Kiekvienai savivaldybei išsiunčiama nepatvirtintos formos lentelė apie pervestas savivaldybių biudžetams lėšas.

2012 m. apyskaitos, sudarytos pinigų principu, duomenų negalėjome palyginti su 2012 m. mokesčių fondo buhalterinės apskaitos duomenimis, nes nesuformuoti apskaitos registrai ar kiti suvestiniai duomenys apie gautas įplaukas, grąžinimus mokesčių mokėtojams ir pervedimus biudžetams ir fondams.

2.2. Dėl įmokų paskirstymo ir pervedimo į biudžetus bei fondus

Per darbo dieną į VMI sąskaitas pagal mokėjimų pavedimus pervestos valstybės biudžetui priskirtos įmokos, grąžinus mokėtojams permokas ar kitas grąžintinas sumas, kitą darbo dieną turi būti pervedamos į valstybės išdo sąskaitas⁵⁴. Audito metu nustatyta, kad metams pasibaigus, kol nepaskirstomos ir biudžetams bei fondams nepervedamos praėjusių metų gruodžio mėnesio paskutinių dienų įplaukos, VMI naujų biudžetinių metų sausio mėnesio pradžioje gautų įmokų neskirsto ir biudžetams bei fondams nepaveda. Pavyzdžiui, 2012 m. sausio 2–3 d. į VMI biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas gauta 121 529,4 tūkst. Lt įmokų, jos paskirstytos ir pervestos į biudžetus ir fondus ne kitą darbo dieną, bet 2012 m. sausio 5 d.

Savivaldybių biudžetams priskirtos įmokos į savivaldybių biudžetų sąskaitas turi būti pervedamos suderintais su savivaldybių administracijų direktoriais terminais⁵⁵. VMI lėšų pervedimo savivaldybių biudžetams terminų su savivaldybių administracijomis nėra suderinusi, paskirstytos įplaukos į savivaldybių biudžetus pervedamos tokia pat tvarka kaip ir į valstybės biudžeto sąskaitas (kiekvieną dieną). VMI informavo, kad atsižvelgiant į šį Valstybės kontrolės pastebėjimą, savivaldybių administracijoms 2013 m. liepos 10 d. pateikė raštą Nr. (20.21-06)-R-5312 „Dėl lėšų pervedimo terminų suderinimo“.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymą⁵⁶ į konkrečių metų biudžetų pajamas turi būti įskaitomos įmokos, kurios į VMI surenkamąsias sąskaitas patenka iki gruodžio 31 dienos įskaitytinai. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklėse⁵⁷ nustatyta, kad visos per biudžetinius metus į VMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą įmokėtos gyventojų pajamų mokesčio sumos turi būti pervedamos pagal tiems metams patvirtintas šio mokesčio dalis. Audito metu nustatyta, kad VMI nesilaikė šių taisyklių reikalavimo: dalis 2012 m. sausio 2 d. gyventojų pajamų mokesčio (GPM) įplaukų valstybės ir savivaldybių biudžetams paskirstytos vadovaujantis

⁵⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-06-20 įsakymu Nr. 1K-169 patvirtintos Valstybės biudžetui priskirtų mokesčių, kitų įmokų bei rinkliavų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą tvarkos (2010-12-20 įsakymo Nr. 1K-397 redakcija) 1 p.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su papildymais ir pakeitimais) 49 p.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija su papildymais ir pakeitimais) 28 str.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su papildymais ir pakeitimais) 52 p.

2011 metams nustatytais GPM pajamų paskirstymo rodikliais⁵⁸, o dalis 2012 m. gruodžio 31 d. GPM įplaukų – vadovaujantis 2013 metams nustatytais paskirstymo rodikliais⁵⁹.

VMI aiškinimas

Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklės priimtos ir pradėtos taikyti iki VSAFAS reikalavimų įsigaliojimo. Įsigaliojus VSAFAS reikalavimams biudžetų gautinos sumos apskaitomos pagal prievolės datą, o gautos įmokos paskirstomos pagal tuos pačius rodiklius, kaip ir gautinos sumos. Pažymime, kad Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklių nuostatos nesuderintos su VSAFAS reikalavimais.

Toks VMI specialistų aiškinimas nėra teisingas, nes visiems viešojo sektoriaus subjektams privalu laikytis biudžeto vykdymą reglamentuojančių teisės aktų, o VSAFAS yra tik priemonė, padedanti teisingai registruoti ūkines operacijas ir ūkinius įvykius buhalterinėje apskaitoje.

Pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą⁶⁰ GPM turi būti įskaitomas į savivaldybės, kurioje gyventojas turi gyvenamąją vietą, biudžetą. Pagal Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklėse⁶¹ nustatytą tvarką, jeigu nėra nurodyta, kur kaupiami mokesčiai ar kitos biudžetams priklausančios sumos, jie turi būti įskaitomi į valstybės biudžetą. Audito metu nustatyta atvejų, kai GPM nuo A klasės turto pardavimo pajamų yra paskirstomas ir pervedamas nesilaikant teisės aktuose nustatytos tvarkos. Tais atvejais, kai mokestis sumokamas anksčiau, nei pateikiama deklaracija, savivaldybių biudžetams tenkanti GPM dalis pervedama toms savivaldybėms, kurių teritorijoje yra užregistruota *mokestį išskaičiuojančio* asmens buveinė. Taigi, tais atvejais, kol nėra žinoma, kokiomis proporcijomis turi būti paskirstytos gautos GPM įplaukos, vadovaujantis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklėmis, GPM įmokos turėtų būti įskaitomos į valstybės biudžetą.

Pažymėtina, kad VMI viršininko patvirtinto Mokesčių apskaitos procedūrų vadovo⁶² procedūros dėl GPM paskirstymo, kai nėra deklaracijos, naudoti mokestį išskaičiuojančio asmens savivaldybei nurodytą normatyvą, prieštarauja Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 38 str., Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklių 48 p. reikalavimams.

VMI nesilaikė finansų ministro įsakymu patvirtintos Valstybės biudžetui priskirtų mokesčių, kitų įmokų bei rinkliavų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą tvarkos 1 punkto reikalavimo – 2012 metų sausio mėnesio pradžioje gautų įmokų laiku nepervedė į valstybės biudžetą.

⁵⁸ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010-12-30 įsakymas Nr. V-409 „Dėl gyventojų pajamų mokesčio įplaukų įskaitymo“.

⁵⁹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013-01-14 įsakymas Nr. V-7 „Dėl gyventojų pajamų mokesčio įplaukų įskaitymo“.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2002-07-02 Nr. IX-1007 (su pakeitimais ir papildymais) 38 str.

⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su papildymais ir pakeitimais) 48 p.

⁶² Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012-12-03 įsakymu Nr. V-449 patvirtinto Mokesčių apskaitos procedūrų vadovo 05.01.08 dalies 2 p.

VMI nesilaikė Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklių 52 punkto reikalavimo – per 2012 metus į VMI biudžeto pajamų surenkamąsias sąskaitas įmokėtų GPM sumų valstybės ir savivaldybių biudžetams nepaskirstė ir savivaldybėms nepervedė pagal 2012 metams patvirtintus rodiklius.

Anksčiau nei pateikta deklaracija mokesčių išskaičiuojančio asmens sumokėtas GPM nuo A klasės turto pardavimo pajamų mokesčio gavimo momentu paskirstomas nesilaikant Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 38 straipsnio ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo taisyklių 48 punkto reikalavimų.

2.3. Dėl akcizų užstatų

Akcizų įstatymo⁶³ ir kitų šio įstatymo įgyvendinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatytais atvejais, akcizų prievolių vykdymui užtikrinti, akcizais apmokestinamų prekių sandėlių savininkai, registruoti siuntėjai ar gavėjai vietos mokesčių administratoriui privalo pateikti piniginį užstatą arba akcizais apmokestinamų prekių sandėlio savininko prievolių įvykdymo užtikrinimo dokumentą. Jeigu šio įstatymo ar jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatytais atvejais asmuo, kuriam tenka prievolė mokėti akcizus, prieš gaudamas, atsigabendamas ar atsiųsdamas akcizais apmokestinamas prekes buvo sumokėjęs piniginį užstatą, mokėtina akcizų suma visų pirma įskaitoma iš piniginio užstato⁶⁴.

Piniginis užstatas sumokamas į VMI administruojamą akcizų užstatų sąskaitą⁶⁵. VMI pateiktais duomenimis, šios sąskaitos lėšų likutis 2012 m. sausio 1 d. buvo 6 805,7 tūkst. Lt, 2012 m. gruodžio 31 d. – 6 607,3 tūkst. Lt. Per 2012 m. įmonės (akcizais apmokestinamų prekių sandėlių savininkai, registruoti gavėjai, laikinai registruoti gavėjai, kiti asmenys) į VMI akcizų užstatų sąskaitą sumokėjo 4 568,7 tūkst. Lt. Mokesčių mokėtojų mokestinėms prievolėms (akcizų ir kitų mokesčių) padengti užskaityta ir biudžetams pervesta 2 176,5 tūkst. Lt. Įmonėms pagal jų prašymus grąžinta 2 590,6 tūkst. Lt (vietoj piniginių užstatų akcizų prievolių užtikrinimui įmonės pateikė laidavimo dokumentus).

Audito metu nustatyta, kad gauti piniginiai užstatai į valstybės biudžetą nepervedami. Auditorių nuomone, ekonominiu požiūriu piniginiai užstatai galėtų būti prilyginti avansiniams mokėjimams arba mokesčio permokai, kurie, juos gavus, iš karto turėtų būti pervedami į valstybės biudžetą.

⁶³ Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 2001-10-30 Nr. IX-569 (2010-04-01 įstatymo Nr. XI-722 redakcija su pakeitimais ir papildymais) 3 str. 3 d., 6 str. 1 d., 7 str. 2 d., 8 str. 2 d.

⁶⁴ Ten pat, 12 str. 1 d.

⁶⁵ Sąskaitos Nr. LT38 7300 0101 1239 4339, AB „Swedbank“.

Atsižvelgdami į tai manome, kad, siekiant efektyvesnio valstybės piniginių išteklių valdymo, tikslinga VMI akcizų užstatų sąskaitoje apskaitomus akcizų užstatus pervesti į valstybės išdą.

Akcizų prievolių vykdymui užtikrinti sumokėti piniginiai užstatai į valstybės biudžetą nepervedami. Atsižvelgiant į tai, kad piniginiai užstatai galėtų būti prilyginti avansiniams mokėjimams arba mokesčio permokai, manome, kad siekiant efektyvesnio valstybės piniginių išteklių valdymo tikslinga VMI akcizų užstatų sąskaitoje apskaitomus akcizų užstatus pervesti į valstybės išdą.

3. Pastebėjimai dėl mokesčių mokėtojų registravimo ir kontrolės procedūrų

Atsižvelgiant į tai, kad didžiausią dalį valstybės biudžeto pajamų sudaro pridėtinės vertės mokesčio (PVM) (49,7 proc.) ir akcizų (18 proc.) pajamos, audito metu vertinome šių mokesčių mokėtojų registravimo ir mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo kontrolės procedūras.

Nuo 2012 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo⁶⁶ pakeitimai, susiję su fizinių asmenų nuosavybės teise valdomo ar įsigyjamo nekilnojamojo turto apmokestinimu. Audito metu vertinome šio mokesčio mokėtojų (fizinių asmenų, kurių nuosavybės teise priklausančio turto mokestinė vertė viršija 1 mln. Lt) mokesčių administratoriaus veiksmus, susijusius su prievolių nustatymu ir jų vykdymo užtikrinimu.

3.1. Dėl akcizų mokesčių mokėtojų registravimo ir mokestinių prievolių kontrolės

Pagal Akcizų įstatymą⁶⁷ šio mokesčio mokėtojai yra akcizais apmokestinamų prekių sandėlių savininkai, registruoti gavėjai, registruoti siuntėjai, asmenys, verslo tikslams gaunantys prekes iš kitų Europos Sąjungos šalių, taip pat kiti asmenys, kuriems įstatymu nustatyta prievolė deklaruoti ir mokėti akcizus.

Atlikę akcizų mokesčių mokėtojų įregistravimo (išregistravimo) procedūrų vertinimą nustatėme, kad registruojant akcizų mokesčio mokėtojus ne visada laikomasi šio mokesčio mokėtojų registravimui nustatytų teisės aktų reikalavimų:

⁶⁶ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 2, 4, 6, 7, 11, 12, 14 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas 2011-12-21 Nr. XI-1828

⁶⁷ Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas, 2001-10-30 Nr. IX-569 (2010-04-01 įstatymo Nr. XI-722 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

- nesilaikyta Akcizais apmokestinamų prekių gavėjų įregistravimo laikinai registruotų akcizais apmokestinamų prekių gavėjų sąrašė ir išregistravimo iš jo taisyklių⁶⁸ reikalavimo, kad <...laikiniai registruoto gavėjo pažymėjimas išduodamas ne ilgesniam kaip 30 dienų laikotarpiui...>, vienai uždarajai akcinei bendrovei laikinai registruoto gavėjo statusas suteiktas ir laikinai registruoto gavėjo pažymėjimas išduotas ilgesniam kaip 30 dienų laikotarpiui;
- nesilaikyta Akcizais apmokestinamų prekių gavėjų įregistravimo registruotų akcizais apmokestinamų prekių gavėjų sąrašė ir išregistravimo iš jo taisyklių⁶⁹ reikalavimo – nepatikrinus patalpos ir (ar) teritorijos, kur bus atgabentos (laikomos) akcizais apmokestinamos prekės, ir nesurašius atitinkamos tai patvirtinančios pažymos⁷⁰ buvo priimtas sprendimas uždarają akcinę bendrovę įregistruoti Registruotų gavėjų sąrašė ir išduoti Registruoto gavėjo pažymėjimą.

Registruojant akcizų mokesčio mokėtojus ne visada laikomasi šio mokesčio mokėtojų registravimui nustatytų teisės aktų reikalavimų: laikinai registruoto gavėjo pažymėjimas išduotas ilgesniam kaip 30 dienų laikotarpiui, privalomai nepatikrinta patalpa, kurioje bus laikomos registruoto prekių gavėjo akcizais apmokestinamos prekės.

3.2. Dėl pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų registravimo ir mokesčių prievolių vykdymo kontrolės

Pridėtinės vertės mokesčio mokėtojų įregistravimo ir išregistravimo į (iš) Pridėtinės vertės mokesčio mokesčių mokėtojų registrą procedūros nustatytos Įregistravimo į Pridėtinės vertės mokesčio mokesčių mokėtojų registrą / išregistravimo iš Pridėtinės vertės mokesčio mokesčių mokėtojų registro taisyklėse⁷¹ (Taisyklės).

Atlikę PVM mokesčių mokėtojų įregistravimo (išregistravimo) procedūrų vertinimą nustatėme Taisyklių nesilaikymo atvejus:

⁶⁸ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2010-08-27 įsakymu Nr. VA-94 „Dėl laikinai registruotų akcizais apmokestinamų prekių gavėjų registravimo“ patvirtintų Akcizais apmokestinamų prekių gavėjų įregistravimo laikinai registruotų akcizais apmokestinamų prekių gavėjų sąrašė ir išregistravimo iš jo taisyklių 5 p.

⁶⁹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004-04-27 įsakymu Nr. VA-62 patvirtintų Akcizais apmokestinamų prekių gavėjų įregistravimo registruotų akcizais apmokestinamų prekių gavėjų sąrašė ir išregistravimo iš jo taisyklių (2010-09-03 įsakymo Nr. VA-98 redakcija su pakeitimais) 8 p.

⁷⁰ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008-12-30 įsakymu Nr. VA-71 „Dėl operatyvaus patikrinimo pavidalo ir operatyvių patikrinimų rezultatų įforminimo dokumentų formų naudojimo ir užpildymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (2009-09-16 įsakymo Nr. VA-58 redakcija) patvirtinta Operatyvaus patikrinimo pažyma (forma FR1042).

⁷¹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002-06-26 įsakymas Nr. 178 „Dėl įregistravimo į PVM mokesčių mokėtojų registrą / išregistravimo iš PVM mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo“ (2008-07-23 įsakymo Nr. VA-37 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

- dviem ūkio subjektams, pakeitusiems pavadinimus, nebuvo išduoti nauji PVM mokėtojų pažymėjimai – nesilaikyta Taisyklių 53 punkto reikalavimo⁷² per 5 dienas nuo duomenų pasikeitimo parengti ir nustatyta tvarka mokesčių mokėtojui išduoti naują registracijos pažymėjimą;
- priimant prašymus įregistruoti į Pridėtinės vertės mokesčio mokesčių mokėtojų registrą nesilaikoma jų pildymo reikalavimų⁷³: prašymuose neįrašytos įregistravimo PVM mokėtoju datos, mokesčių mokėtojams suteikti PVM mokėtojo kodai, sprendimų įregistruoti asmenį į PVM mokėtojų registrą numeriai, datos ir kiti duomenys.

VMI aiškinimas

Pažymime, kad visi PVM mokėtojų prašymai įregistruoti/išregistruoti perduodami per VMI Elektroninę deklaravimo sistemą. Tokiu būdu teikiant dokumentus, perspėjimai ir informacija apie prašymo pildymo metu daromas klaidas mokesčių mokėtojui pateikiama operatyviai ir tik tai ištaisius, prašymas yra priimamas. PVM mokėtojui pranešimas apie jo įregistravimą/išregistravimą taip pat teikiamas per EDS arba siunčiamas paštu. Reikalavimas dubliuoti duomenis popieriniuose prašymuose yra perteklinis ir jo bus atsisakyta, keičiant teisės aktų nuostatas.

Pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo⁷⁴ 88 str., tais atvejais, kai PVM mokėtojas iš PVM mokėtojų registro išregistruojamas (jo paties prašymu ar mokesčio administratoriaus iniciatyva), per 20 dienų po išregistravimo jis privalo pateikti specialią išregistruojamo iš PVM mokėtojų arba likviduojamo asmens PVM deklaraciją ir joje deklaruoti visas likusias prievoles, susijusias su PVM. Nustatėme, kad iš 30 tikrintų mokesčio mokėtojų, paskutinio mokestinio laikotarpio PVM deklaracijas laiku pateikė 4 mokėtojai, pavėluotai pateikė – 14, nepateikė – 12 mokesčio mokėtojų. Taigi, nevykdoma ypač svarbi kontrolės procedūra, leidžianti suderinti atsiskaitymus su mokesčių mokėtojais ir maksimaliai užtikrinti jų mokestinių prievolių įvykdymą (mokesčių administratoriui – skolų išieškojimą).

Atkreipiame dėmesį, kad VMI auditoriams pateikė netikslius duomenis apie Vilniaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamus PVM mokėtojus, kurie 2012 m. pažeidinėjo mokestinę drausmę (PVM nedeklaravo, pavėluotai deklaravo ar laiku nesumokėjo PVM).

Pavyzdžiai

VMI nurodė, kad:

- viena uždaroji akcinė bendrovė 2 kartus pavėluotai teikė PVM deklaracijas, nustatėme, kad deklaracijos pavėluotai teiktos 4 kartus, o už 2 mokestinius laikotarpius PVM deklaracijos nebuvo pateiktos;
- kita uždaroji akcinė bendrovė 4 kartus pavėluotai teikė PVM deklaracijas, nustatėme, kad dar už 5 mokestinius laikotarpius PVM deklaracijų nebuvo pateiktos;
- trečia uždaroji akcinė bendrovė 2 kartus vėlavo mokėti PVM, nustatėme, kad dar 2 kartus deklaracijos buvo pateiktos pavėluotai;
- ketvirta uždaroji akcinė bendrovė 4 kartus vėlavo mokėti PVM, nustatėme, kad 5 mokestinių laikotarpių PVM deklaracijos nebuvo pateiktos.

⁷²Ten pat, 55 p.: Taisyklių 53 punkte nurodytais atvejais Prašymas apie duomenų pasikeitimą neteikiamas. Registre šie duomenys keičiami automatiškai. Naują Registracijos pažymėjimą (FR0590 forma) AVMI parengia per 5 darbo dienas nuo šių duomenų pasikeitimo Registre ir mokėtojui įteikia Taisyklių 40 punkte nustatyta tvarka.

⁷³Ten pat, 56.45-56.47 ir 57.37-57.38 p.

⁷⁴Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, 2002-03-05 Nr. IX-751 (su pakeitimais ir papildymais).

2013 m. gegužės 15 d. VMI pateikė patikslintus duomenis apie mokestinę drausmę pažeidusius PVM mokėtojus, tačiau audito metu nustatėme, kad ir patikslinti duomenys taip pat nėra teisingi.

Pavyzdžiai

VMI atnaujintuose sąrašuose nurodė, kad:

- dvi uždarosios akcinės bendrovės PVM už 2012 metų balandžio mėnesį mokėjo laiku, nustatėme, kad už šį mėnesį sumokėti PVM buvo vėluojama;
- trečia uždaroji akcinė bendrovė vėlavo sumokėti PVM už sausio, rugpjūčio–lapkričio mėnesius, nustatėme, kad vėluota sumokėti PVM ir už vasario–gegužės mėnesius;
- ketvirta uždaroji akcinė bendrovė PVM vėlavo sumokėti už balandžio, birželio ir rugpjūčio–lapkričio mėnesius, nustatėme, kad vėluota sumokėti PVM ir už liepos mėnesį;
- penkta uždaroji akcinė bendrovė vėlavo mokėti PVM už 2011 metų gruodžio, 2012 metų vasario–balandžio ir birželio mėnesius, nustatėme, kad vėluota sumokėti PVM už gegužės ir liepos mėnesius.

Šie neatitikimai rodo, kad nėra patikimų sąsajų ir kontrolės priemonių tarp mokesčių administravimo (valdymo) funkcijas vykdančių ir buhalterinę apskaitą tvarkančių VMI IS, todėl neužtikrinamas mokesčių fondo buhalterinės apskaitos duomenų teisingumas.

Registruojant PVM mokėtojus ne visada laikomasi šio mokesčio mokėtojų registravimui nustatytų teisės aktų reikalavimų: ūkio subjektams, pakeitusiems pavadinimus, nebuvo išduoti nauji PVM mokėtojų pažymėjimai, nesilaikyta prašymų įregistruoti į Pridėtinės vertės mokesčio mokesčių mokėtojų registrą pildymo reikalavimų.

VMI neužtikrina, kad visi iš PVM mokėtojų registro išregistruoti mokėtojai per nustatytą laikotarpį pateiktą išregistruojamo iš PVM mokėtojų arba likviduojamo asmens PVM deklaracijas ir jose deklaruotą visas likusias PVM prievoles. Netinkamas šios kontrolės procedūros vykdymas neužtikrina mokestinių prievolių vykdymo, mokesčių mokėtojų atsiskaitymo su biudžetu kontrolės ir mokestinių nepriemokų išieškojimo priemonių taikymo reikiamu laiku.

VMI duomenys apie mokesčių mokėtojų prievoles ir jų vykdymą skirtingose VMI IS yra netikslūs, tai rodo, kad nėra patikimų sąsajų ir tinkamų kontrolės priemonių tarp mokesčių administravimo (valdymo) funkcijas vykdančių ir buhalterinę apskaitą tvarkančių IS, todėl neužtikrinamas mokesčių fondo buhalterinės apskaitos duomenų teisingumas.

3.3. Dėl gyventojų nekilnojamojo turto mokesčio administravimo

Nuo 2012 m. sausio 1 d. įsigaliojo Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo⁷⁵ pakeitimai, kuriais nustatyta prievolė nekilnojamojo turto mokestį (NTM) mokėti fiziniams asmenims už

⁷⁵ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas, 2005-06-07 Nr. X-233 (su pakeitimais ir papildymais), 7 str. 1 d. 6 p.

nuosavybės teise priklausantį arba įsigyjamą nekilnojamąjį turtą⁷⁶, kurio vertė viršija įstatyme nustatytą neapmokestinamąjį dydį – 1 mln. Lt. Toks turtas apmokestinamas 1 procento mokesčio tarifu⁷⁷. Apmokestinama tik ta turto (valdomo šeimos narių atskirai ar bendros jungtinės nuosavybės teise) vertės dalis, kuri viršija 1 mln. Lt. Šie asmenys patys turi išsiaiškinti, ar jiems yra prievolė mokėti NTM ir iki gruodžio mėnesio 15 d. mokesčių deklaruoti ir sumokėti⁷⁸. Nekilnojamojo turto mokestinę vertę skelbia VĮ Registrų centras. Mokesčių administratoriui duomenis NTM apskaičiuoti iki gruodžio 15 d. pateikia VĮ Registrų centras. Šis mokestis įskaitomas į valstybės, ne į savivaldybių biudžetus. 2012 m. į valstybės biudžetą buvo suplanuota gauti 17 mln. Lt NTM⁷⁹, gauta – 3,8 mln. Lt.

Priimti įstatymo pakeitimai turėjo neigiamos įtakos 2012 metų savivaldybių biudžetų pajamoms. 2012 m. NTM įplaukos į savivaldybių biudžetus sumažėjo 1 343,4 tūkst. Lt. Pagrindinė sumažėjimo priežastis yra ta, kad nuo 2012 m. NTM mokėjimo prievolė nebesiejama su gyventojų turto naudojimu fizinio asmens ekonominėje ar individualioje veikloje⁸⁰.

Kaip audito metu paaiškino VMI specialistai, siekama nustatyti potencialius nekilnojamojo turto mokesčių mokėtojus, VMI analizavo VĮ Registrų centro pateiktus Nekilnojamojo turto registro duomenis ir stengėsi identifikuoti gyventojus (šeimas), privalančius mokėti NTM: nustatinėjo savininkų ir nekilnojamojo turto dalių skaičių kiekvienam nekilnojamojo turto vienetui, skaičiavo nekilnojamojo turto vertę vienam gyventojui, apjungė šeimos (sutuoktinio, vaiko(ų) iki 18 metų) nekilnojamąjį turtą, apskaičiavo nekilnojamojo turto bendrą mokestinę vertę. Po to atrinko fizinius asmenis (šeimas), kurių nekilnojamojo turto bendra mokestinė vertė viršija 1 mln. Lt. Atkreiptinas dėmesys, kad šios procedūros buvo vykdomos rankiniu būdu, procedūrų rezultatai (gautinos NTM sumos) nebuvo registruojami buhalterinėje apskaitoje.

VMI informavo, kad turimomis priemonėmis identifikavo 1 618 potencialių NTM mokėtojų, kurie, VMI skaičiavimais, už 2012 metus turėjo sumokėti apie 7 336,0 tūkst. Lt NTM. Įstatyme nustatytu terminu⁸¹ (iki 2012-12-15) NTM deklaracijas pateikė ir savanoriškai mokesčių deklaravo 720 fizinių asmenų / šeimų, t. y. apie 44 proc. VMI identifikuočių potencialių NTM mokėtojų. Daugiau kaip pusė – 56 proc. (898) potencialių NTM mokėtojų NTM deklaracijų iki 2012 m. gruodžio 15 d. (imtinai) nepateikė.

⁷⁶ Gyvenamosios, sodų, garažų, fermų, šiltnamių, ūkio, pagalbinio ūkio, mokslo, religinės, poilsio paskirties statiniai (patalpos), žuvininkystės statiniai ir inžineriniai statiniai

⁷⁷ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas, 2005-06-07 Nr. X-233 (su pakeitimais ir papildymais), 6 str. 4 d.

⁷⁸ Ten pat, 12 str. 1 ir 4 d.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos 2012 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2012-12-20 Nr. XI-1823.

⁸⁰ Iki 2011 m. gruodžio 31 d. pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 2005-06-07 Nr. X-233 3 str. gyventojai NTM turėjo mokėti už jiems nuosavybės teise priklausančius arba jų įsigyjamus gyvenamosios, sodų, garažų, poilsio, mokslo, religinės, fermų, šiltnamių, ūkio, pagalbinio ūkio paskirties statinius ir/ ar patalpas, žuvininkystės bei inžinerinius statinius, jei jie naudojami individualioje ar ekonominėje veikloje ir nėra perduoti juridiniams asmenims.

⁸¹ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas, 2005-06-07 Nr. X-233 (su pakeitimais ir papildymais), 12 str. 4 d.

Pagal Nekilnojamojo turto įstatymo⁸² 10 str., nekilnojamojo turto savininkai gali pateikti skundą dėl VĮ Registrų centro masinio vertinimo metu nustatytos turto mokestinės vertės. Skundai dėl turto vertintojo nustatytos nekilnojamojo turto mokestinės vertės pateikiami turto vertintojui (t. y. VĮ Registrų centrui) per tris mėnesius nuo nekilnojamojo turto mokestinės vertės nustatymo. Praleidus šį terminą mokesčio mokėtojai nustatyta tvarka⁸³ turto vertintojui gali pateikti prašymą nekilnojamojo turto mokestine verte laikyti nekilnojamojo turto vertę, nustatytą atlikus nekilnojamojo turto individualų vertinimą. Priimtas turto vertintojo sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Turto vertintojas apie mokesčio mokėtojo skundo ar prašymo dėl nustatytos nekilnojamojo turto mokestinės vertės gavimą ir priimtą dėl skundo ar prašymo sprendimą vietos mokesčių administratorių turi informuoti nustatyta tvarka⁸⁴.

Audito metu buvo gauta informacija iš Registrų centro apie atvejų skaičių ir nekilnojamojo turto verčių sumas, dėl kurių sumažinimo gyventojai kreipėsi į Registrų centrą, gyventojams priimtų palankių sprendimų skaičių ir sumas, kuriomis buvo sumažintos gyventojų / šeimų nekilnojamojo turto vertės. Šiuos duomenis palyginę su VMI pateiktais duomenimis nustatėme, kad VMI ir Registrų centrui pateikti duomenys skiriasi (2 lentelė).

1 lentelė. Duomenys apie gyventojų / šeimų pateiktus ir išnagrinėtus skundus dėl nekilnojamojo turto vertės sumažinimo

Rodiklis	VMI duomenys	VĮ Registrų centro duomenys	Skirtumas (2-3)
1	2	3	4
Pateiktų skundų ar prašymų skaičius	112	226	-114
Priimtų teigiamų sprendimų skaičius	110	104	+6
NT mokestinė vertė prieš koregavimą (tūkst. Lt)	85 615,6	99 885, 8	-14 270,2
NT mokestinė vertė po koregavimo (tūkst. Lt)	68 478,1	64 523,7	+3 954,4
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal VMI ir valstybės įmonės Registrų centro pateiktus duomenis			

Išdėstytos aplinkybės rodo, kad mokesčių administratoriaus duomenys, naudojami gyventojų (šeimų) NTM apskaičiuoti, yra nepatikimi. Nebuvo galimybės nustatyti, kiek kartų ir dėl kokių priežasčių šių sumų apskaičiavimai galėjo būti keičiami.

Gautinų sumų neregistravimas mokesčių fondo buhalterinėje apskaitoje rodo, kad VMI nesilaikė Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo⁸⁵ 9 str. nustatyto kaupimo principo – pajamas registruoti tada, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimo momentą.

⁸² Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas, 2005-06-07 Nr. X-233 (su pakeitimais ir papildymais).

⁸³ Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo, 2005-06-07 Nr. X-233 (su pakeitimais ir papildymais) 10 str. 2 d.: vieną kartą per mokestinį laikotarpį, per tris mėnesius nuo mokestinio laikotarpio pradžios.

⁸⁴ Ten pat, 10 str., 3 d.: ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo atitinkamai skundo ar prašymo gavimo dienos arba sprendimo priėmimo dienos.

⁸⁵ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais)

Pagal 9-ąją VSAFAS⁸⁶ NTM pajamos pripažįstamos deklaracijos pateikimo (per praėjusį ataskaitinį laikotarpį apskaičiuoto mokesčio) dieną, vadovaujantis šio standarto 14 punktu, siekdamas kuo daugiau mokesčių ir socialinių įmokų pajamų pripažinti tą ataskaitinį laikotarpį, kurį įvyksta mokestinis įvykis, viešojo sektoriaus subjektas gali nusistatyti ir kitus mokesčių pajamų įvertinimo būdus. VMI mokesčių fondo apskaitos politikoje nenustatyti mokesčių pajamų pripažinimo apskaitoje būdai tais atvejais, kai deklaruojamo mokesčio deklaracija nepateikta.

Vadovaujantis 1-ojo VSAFAS⁸⁷ 33 punktu, viešojo sektoriaus subjekto vadovas turi pasirinkti ir taikyti tokią apskaitos politiką, kuri užtikrintų, kad finansinės ataskaitos atitiktų kiekvieno taikytino VSAFAS reikalavimus. Jeigu nėra konkretaus reikalavimo, pasirinkta apskaitos politika turi garantuoti, kad finansinėse ataskaitose teikiama informacija visais reikšmingais atžvilgiais būtų tinkama, patikima ir išsami.

Mokesčių administratorius nebuvo pasirengęs nuo 2012 metų įvesto gyventojų NTM administravimui. VMI neturėjo patikimų duomenų apie NTM mokėtojus ir jų valdomo nekilnojamojo turto vertę, todėl negali būti tikslūs duomenys apie potencialių mokesčio mokėtojų skaičių, gautiną NTM sumą. Kartu nebuvo užtikrinta tinkama NTM mokestinių prievolių vykdymo kontrolė.

NTM apskaitai VMI parinko tokią apskaitos politiką, kuri neužtikrino kaupimo principo laikymosi kaip reikalaujama Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme ir VSAFAS.

4. Rekomendacijos

Atlikę 2010 metų mokesčių fondo finansinį (teisėtumo) auditą auditoriai nustatė, kad mokesčių fondo apskaita netvarkoma pagal Buhalterinės apskaitos, Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymų ir VSAFAS reikalavimus. Apie nustatytus trūkumus VMI informuota raštu⁸⁸, kuriame pateikta rekomendacija – užtikrinti, kad mokesčių fondo apskaita būtų tvarkoma ir finansinių ataskaitų rinkiniai rengiami vadovaujantis Buhalterinės apskaitos ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymų bei VSAFAS nuostatomis ir reikalavimais, tačiau VMI nesiėmė reikiamų priemonių Valstybės kontrolės rekomendacijai įgyvendinti.

Atlikdami 2011 metų mokesčių fondo finansinių ataskaitų rinkinio duomenų auditą auditoriai vertino vidaus kontrolės aplinką ir kontrolės procedūras, susijusias su VMI mokesčių fondo apskaitos tvarkymu ir finansinių ataskaitų rengimu, bei rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos mokesčių fondo finansinių ataskaitų duomenų patikimumui pradėjus apskaitoje taikyti kaupimo

⁸⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-06-20 įsakymu Nr. 1K-219 patvirtinto Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 9-ojo standarto 2 priedas.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-12-28 įsakymas Nr. 1K-388 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir atskaitomybės 1-ojo standarto patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁸⁸ Valstybės kontrolės 2010-08-09 raštas Nr. S-(60-1701)-1804 „Dėl audito metu nustatytų trūkumų“.

principą ir įdiegus MAIS, valdymą. Buvo nustatyta, kad VMI sukurta vidaus kontrolės sistema turi reikšmingų trūkumų, nes neužtikrina VMI mokesčių fondo finansinėse ataskaitose pateiktos informacijos teisingo atskleidimo ir pateikimo teisės aktų nustatyta tvarka. Vidaus kontrolę auditoriai įvertino kaip silpną ir rekomendavo atlikti vidaus kontrolės sistemos vertinimą, atkreipiant dėmesį į vidaus kontrolės aplinką ir vidaus kontrolės procedūras, susijusias su mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo procesais.

VMI Vidaus audito skyrius, atlikęs 2010–2012 m. vidaus kontrolės vertinimą⁸⁹, nustatė, kad mokesčių fondo finansinių ataskaitų teisingo parengimo ir jų pateikimo laiku rizika yra išlikusi, jos valdymo priemonės įtrauktos į 2013 metų VMI rizikos valdymo planą⁹⁰. Vidaus auditoriai padarė išvadą, kad mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo vidaus kontrolė nepagerėjo ir ją įvertino patenkinamai.

Atsižvelgiant į šioje audito ataskaitoje išdėstytus dalykus išlieka aktualios ankstesnių auditų metu teiktos rekomendacijos, kurios turi būti įgyvendintos, nes šių rekomendacijų įgyvendinimas turi tiesioginės įtakos VMI mokesčių fondo apskaitos, finansinių ir kitų ataskaitų rengimo procesams. Taip pat siekiant užtikrinti, kad:

- mokesčių fondo apskaitos tvarkymui naudojamos IS atitiktų valstybės institucijų ir įstaigų informacinių sistemų elektroninės informacijos saugos reikalavimus bei būtų sumažinta jų pažeidžiamumo rizika, rekomenduojame atnaujinti IS naudotojų veiklos stebėjimo procesą, visus incidentus registruoti Pagalbos tarnyboje, dokumentuoti trikdžių pašalinimo būdus;

- būtų laikomasi kaupimo principo, rekomenduojame papildyti mokesčių fondo apskaitos politiką. Tinkamai parinkta apskaitos politika padės užtikrinti mokestinių prievolių vykdymo kontrolę;

- būtų vykdoma VMI administruojamų mokesčių ir kitų įmokų paskirstymo ir pervedimo biudžetams ir fondams procedūrų ir duomenų pateikimo mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitoje teisingumo kontrolė:

- ▶ reglamentuoti atvejus, kai gali būti ribojamos gražinamos permokų sumos, nustatyti kontrolės procedūras, paskirti asmenis, atsakingus už sprendimų dėl gražinamų sumų ribojimo priėmimą;
- ▶ nustatyti ir patvirtinti mokėjimo nurodymų dėl įmokų pervedimo į biudžetus ir fondus rengimo ir duomenų kontrolės procedūras;

⁸⁹ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Vidaus audito skyriaus valstybinės mokesčių inspekcijos vidaus kontrolės už 2010–2012 m. vertinimo pažyma 2013-01-015 Nr. (15.18-02)-255-2.

⁹⁰ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012-12-14 įsakymas Nr. V-472 „Dėl valstybinės mokesčių inspekcijos 2013 metų rizikos valdymo plano patvirtinimo“.

- ▶ nustatyti ir patvirtinti mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos sudarymo ir joje pateikiamų duomenų kontrolės procedūras, užtikrinančias, kad apyskaitos duomenys atitiktų VMI mokesčių fondo apskaitos duomenis;
  - valstybės piniginiai ištekliai būtų valdomi efektyviai, spręsti akcizų piniginių užstatų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą klausimą, suderinus su Finansų ministerija.

6-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja

Danguolė Krištopavičienė

6-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Birutė Žąsinienė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos pateiktos:
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos
 mokesčių fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Atnaujinti IS naudotojų veiklos stebėjimo procesą, visus incidentus registruoti Pagalbos tarnyboje, dokumentuoti trikdžių pašalinimo būdus.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Atnaujinti VMI prie FM viršininko 2007-09-18 įsakymu Nr. V—337 patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos informacinių technologijų sistemų veiklos stebėjimo taisykles.	2013-12-31
			Atnaujinti VMI prie FM Informacinių technologijų departamento direktoriaus 2007-09-28 patvirtintą stebimų ir kaupiamų Microsoft Windows, Microsoft Windows server IIS, Oracle ir Microsoft SQL įvykių sąrašą.	2013-12-31
			Papildyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informacinių technologijų procesų valdymo taisykles, patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2008 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. V-299 (2009 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. V-96 redakcija).	2013-11-01
2.	Papildyti Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos politiką.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Atnaujinti VMI prie FM viršininko 2010 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-414 patvirtintą VMI Mokesčių fondo apskaitos vadovą	2013-12-31
3.	Reglamentuoti atvejus, kai gali būti ribojamos grąžinamos permokų sumos, nustatyti kontrolės procedūras, paskirti asmenis, atsakingus už sprendimų dėl grąžinamų sumų ribojimo priėmimą.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Atnaujinti VMI prie FM viršininko 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. V- 449 patvirtintą Mokesčių apskaitos procedūrų vadovą	2013-12-31

Eil. Nr.	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
4.	Nustatyti ir patvirtinti mokėjimo nurodymų dėl įmokų pervedimo į biudžetus ir fondus rengimo ir duomenų kontrolės procedūras.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Atnaujinti VMI prie FM viršininko 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. V- 449 patvirtintą Mokesčių apskaitos procedūrų vadovą	2013-12-31
5.	Nustatyti ir patvirtinti mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitos sudarymo ir joje pateikiamų duomenų kontrolės procedūras, užtikrinančias, kad apyskaitos duomenys atitiktų VMI mokesčių fondo apskaitos duomenis.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Atnaujinti VMI prie FM viršininko 2012 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. V- 449 patvirtintą Mokesčių apskaitos procedūrų vadovą	2013-12-31
6.	Suderinus su Finansų ministerija, spręsti akcizų piniginių užstatų pervedimo į valstybės išdo sąskaitą klausimą.	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos	Parengti ir išsiųsti raštą LR finansų ministerijai	2013-09-01
<p>Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:</p> <p>Mokesčių apskaitos departamento direktoriaus pavaduotoja Violeta Vyšniauskienė, tel. (8~5) 2194241, mob. 8 614 77984, el. p. V. Vysniauskiene@vmi.lt.</p>				